...оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

48-дахи жэлээ гарана

...БУРЯАД ҮНЭН

№ 233 (13549)

1971 оной октябриин 2, суббото

...-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Сэн 2 мүнгэн

...АГ ОРОЙ БОЛОО!

Таряа хуряалга, тэжээл бэлэдхэлгээе ...ургэдхэхэ. Малай үбэлжэлгэдэ эртээнһээ бэлэн байха.

...ҮДӨӨ АЖАХЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

...ЕРМЭ БҮХЭНДЭ—ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

...адууһа мал элбэг, һайн ...тэжээлээр хангаха гэ... зорилгоёо бэелүүл... республикын колхоз, ...олдожо үргэлжэлһөөр. ..., силос дараха, зе... ...у хуряажа, һолоомо ...абаха хүдэлмэри хаа ...ажа байна.

...ЭЛЭДХЭЛГЭ. Буряадай ...статистическэ Управле...ноной сентябриин 27-ной ...өөр республикын кол...удта 233.923 тонно үб...гдээ гэхэ гү, али түсэб ...дүүргэгдээ. Мүн рес...гадуур 46.602 тонно ...а. Тиигэжэ бухыдөө нё...ээ үеынхиһөө 36 мянга ...үбһэн багаар бэлэдхэг...үбһэ үшөө бэлэдхэжэ аба...жонууд һалаа гэхын ...ажа боломоор ногоон ...й бии. Тиимэһээ бай... унатар энэ хүдэлмэ... болохогүй.

...эдхэлгээр Захааминай ...лжэ ябана. Эдэнэр үб... түсэбөө 72 процент ...дондоной энэ үеынхи... тонно ехэ үбһэ ... Мүн Ахын, Хэ...мгууд үбһэ бэлэдхэ... гурбанай хоёр хубиие ... бэлэдхэхэ түсэбөө ...н процент дүүргэгшэ... Кабанскын, Загарайн, ... Хяагтын, Прибайка...лэной аймагууд ороно. ...ээн бага үбһэ Зэдын, ... Яруунын Улаан-Үдын ...Сэлэнгын, Мухар-Шэбэ...хаанай аймагуудта аб...магууд үбһэ бэлэдхэхэ ...1 процентһээ 46 про... дүүргэһэн байна.

...О ХУРЯАЛГА. Энэ ...бликын колхоз, совхо...570 гектар зелёнко та... ... Һүүлэй мэдээгээр ... процентнь сабшагдаа. ...рилжэ абаха түсэб һа...центдэ хүргэгдөө. Байг...нкын ургаса хаа хаа...

... гансахан Кабанскын ...хынууд хуряажа дүүр... 2387 тонно зелёнко ...түсэбөө 143 процент ... Мүн Хурамхаанай ай...мгууд зелёнкынгоо 86 ... Захааминай аймаг—68, ...

Мүнөө үедэ саһанай орожо эхилээд байхада энэ хүдэлмэриие гэдэргэ татаха аюултай. Тиимэһээ зеленкоёо түргэнөөр, гээлтэгүйгөөр хуряажа абаха шухала. Энэ хүдэлмэридэ малшад эдэбхитэйгээр хабаадаха аргатай.

СЕНАЖ. Байгша ондо республикын колхоз, совхозууд түрүүшынхеэ сенаж хэжэ эхилһэн байна. Мүнөө үедэ бухыдөө 18.064 тонно сенаж дарагдаа гэхэ гү, али түсэб 52 процент дүүргэгдээ. Энэ түрүү аргаар тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ Захааминай аймагай ажахынууд элдэбхитэйгээр хабаадаба. Эндэхи колхоз, совхозууд 2669 тонно сенаж бэлэдхээ гэхэ гү, али түсэбөө 205 процент дүүргэнхэй. Мүн Хориин аймаг сенаж дараха түсэбөө 168 процент, Бэшүүрэй аймаг—85, Загарайн — 83 процент дүүргэнхэй. Зүгөөр Яруунын, Түнхэнэй аймагуудта нэгэшье тонно сенаж хэгдээгүй. Баргажанай аймагай ажахынууд сенаж дараха түсэбөө миил 5 процент, Зэдын аймаг—18, Хурамхаанай—19, Сэлэнгын аймаг—10 процент дүүргэһэн байгаа.

СИЛОС. Һүүлэй мэдээгээр республикын колхоз, совхозууд силос дараха түсэбөө арайхан гэжэ 65 процент дүүргээ. Нёдондоной энэ үеынхиһөө 200-гаад мянган тонно силос бага дарагдаа.

Силос даралгаар Захааминай аймагай ажахынууд эрхимлэжэ ябана. Эдэнэр 27.231 тонно силос даража, түсэбөө 113 процент дүүргээ, нёдондонойхиһоо 4 мянга гаран тонно ехэ силос бэлэдхээ.

Баргажанай, Хэжэнгын, Хурамхаанай аймагууд силос дараха түсэбөө 89—84 процентдэ хүргэнхэй. Байгша ондо эгээн бага силос Яруунын, Зэдын, Хориин аймагуудта дарагдаа. Эндэ силос дараха түсэб хахадлаашьегүй байһаар.

НОГООНОЙ ГУРИЛ. Республика дотор 4339 тонно ногооной гурил гаргагдажа, түсэб 80 процентдэ хүргэгдэнхэй. Витамин элбэгтэй ногооной гурил гаргаха түсэбөө Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Түнхэнэй аймагуудай ажахынууд үлүүлэн дүүргэжэ шадаа. Мүн Бэшүүрэй, Хэжэнгын аймагуудта энэ хүдэлмэри муу бэшээр ябуулагдаа.

Тиигэбэшье Хориин, Захааминай, Улаан-Үдын, Хяагтын, Загарайн аймагуудта энэ шухала хүдэлмэридэ анхарал бага табигдажа, түсэбынь холо дүүргэгдээгүй үлөө. Мүнөө үедэ зарим ажахынууд ногооной гурил зелёнкоор хэнэ. Энэ һайшаалтай.

КОРНЕПЛОДУУД. Эдэ үдэрнүүдтэ шэмэтэ тэжээл — куузику хуряагдажа захалаа. Һүүлэй мэдээгээр 14286 тонно куузику малтагдажа абтанхай. Энэмнай нёдондоной энэ үеынхиһөө 5 мянга гаран тонноор ехэ болоно. Куузикугай баян ургаса Мухар-Шэбэрэй, Загарайн, Захааминай аймагуудта абтана. Хүйтэн сагай хүрэжэ ерэхээ байхада энэ ашаг үрэ ехэтэй ургамалаа хүлдөөнгүйгөөр, саһанда даруулангүйгөөр хуряажа, хүлдөөхэгүй байрада хадагалха эрилтэ табигдана.

ҺОЛООМО ҺҮРИЛЭЛГЭ. Ниитын малай тэжээлдэ сагаан һолоомон ехэ һуури эзэлдэг. Теэд олон ушарта энэ ехэ тэжээл һайнаар суглуулагдажа абтадаггүй. Байгша ондошье энэ хүдэлмэри ааляар ябуулагдана. Мүнөө үедэ хуряагдажа абтаһан тарьянай һолоомоной миил 22 процентнь суглуулагданхай. Энэ хүдэлмэри илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Яруунын, Хяагтын, Зэдын, Бэшүүрэй аймагуудта хангалтагүй. Һолоомо суглуулха хүдэлмэриие үргэлжэдэнь оньһожоруулжа, түрүү ажахынуудай жэшээгээр тэрэниие томо тэргээр фермэдэ зөөхэ, тюк болгон ябталха шухала.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай Нарһатын совхозой үнинэй суутай болоһон һаалишан, коммунис ажалай ударник Цырегма Ширапова. Тэрэ 19 даажа абаһан үнеэдэйнгээ түд бүриһөө 2400 литр һү һаагаад байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Хонидые үрэжүүлгэ—харюусалгатай хүдэлмэри

ҺАЙНААР ЯБУУЛАГДАНА ГЭХЭ АРГАГҮЙ

Гүрэнэй племстанциин харьяата ажахынуудта эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриин ямараар ябажа байһан тухай

1971 оной сентябриин 20-ной мэдээн

Аймагууд	Хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ түсэб	Искусственна аргаар үрэжүүлэгдэһэниинь	Түсэбэйнь дүүргэгдэһэниинь (процентээр)	Искусственна үрэжүүлгын пунктнуудай тоо
Түнхэнэй	13000	12485	96	17
Бэшүүрэй	45000	42009	93,3	43
Хяагтын	60000	52819	88	72
Сэлэнгын	70000	49985	71,4	108
Хориин	90000	53216	591	102
Яруунын	50000	28306	56,6	68
Улаан-Үдын	122000	40187	32,9	163
Зэдын	110000	18156	16,5	73
Баргажанай	60000	3204	5,3	40
Республика дотор	620000	300364	48,7	686

Эрхим һайн классай, нарин носһо ехээр үгэдэг шэлэмэл хусын үрэ хэрэглэжэ, эхэ хонидые хаһа саг соонь искусственна аргаар, бүхы заабариинь наринаар сахижа үрэжүүлээ һаа, хонин һүрэгэй үүлтэр һайжарха, хурьгадшье олон абтаха байна бшуу. Тиимэһээ аймагуудтахи искусственна үрэжүүлгын гүрэнэй племстанцинуудта һайн үүлтэрэй хусанууд суглуулагдаад, тэдэнэй үрэ ажахынуудта тараагдана ха юм. Энээниие гүйсэд ойлгохогүй хонишон, мэргэжэлтэ мүнөө хаанашье байхагүй.

Тиимэ гэтэр хонидые искусственна аргаар хаһа саг соонь зүбөөр үрэжүүлхэ хэрэгтэ шархуушагаар хандадаг, энээниие хэрэглэхэ нарин заабари, технологиие хазагайруулдаг, халтад гэхэдээл һүрэг соогоо хусануудые табижархёод һуудаг хүнүүд үшөө бии байна.

Эгээл энээн дээрэһээ боложо, эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэри зарим газарта үшөөл муугаар эмхидхэгдэнэ, алдуу дутагдал гаргагдана, таатай һайн болзорынь алдагдана гээшэ.

Энэ жэлдэшье хонидые үрэжүүлхэ хүдэлмэри һанаһанда хүрэмэ һайнаар ябуулагдана гэхын аргагүй. Энэ дээрэ толилогдоһон мэдээнэй ёһоор харахада, республикын аймагуудтахи гүрэнэй племстанцинуудай хусануудай үрөөр бүхыдөө 620 мянган эхэ хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ аад, мүнөө сентябриин 20-до оройдоол 300,3 мянга гаран хонид ороондо оруулагдаа гэхэ гү, али түсэб миил 59,1 процентдэ хүрөөд байна.

Байгша ондо олонхи ажахынууд хонидоо гол түлэб февраль, март, апрель һарануудта хурьгалуулжа туршаха гээд, искусственна үрэжүүлгэеэ урда урдынхиһаа хожом эхилээ.

Тиигэбэшье сентябрь һарын баргадахаяа байхада искусственна үрэжүүлгын пунктаяа үшөө нээгээгүй ажахынууд олон. Жэшээнь, Зэдын аймагай колхоз, совхозууд гүрэнэй племстанциин хусануудай үрөөр 110 мянган хони үрэжүүлхэ аад, мүнөө оройдоол 18,1 мянга гаран хонидые ороондо оруулаа гэхэ гү, али түсэбөө 16,5 процент болгоо. Тэрэшэлэн Баргажанай аймагай ажахынууд 60 мянган эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ түсэбтэй аад, мүнөө оройдоол 3204 хонидые ороондо оруулаа нэрэтэй. Улаан-Үдын аймагай колхоз, совхозуудташье энэ хүдэлмэри баһал аали нобшоор ябуулагдана.

Харин хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэридэ эртээнһээ һайнаар бэлдэһэн, түрүүшын үдэрһөө энэ ажалые зүбөөр эмхидхэжэ шадаһан ажахынууд һайн үрэ дүн туйлана. Тусхайлбал, Бэшүүрэй аймагтахи гүрэнэй племстанциин ажахынууд түсэбэйнгөө ёһоор 45 мянган эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ аад, мүнөө 42 мянгыень үрэжүүлээд байнхай. Түнхэнэй, Хяагтын аймагуудай колхоз, совхозууд хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ түсэбөө дүүргэхэ дүтэлэнхэй.

Эхэ хонидые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриие саашадань ехээр унжагайруулха саг дүүрээ. Мүнөө хаа хаанагүй ольбон хүйтэн боложо, хонидые үрэжүүлгэдэ бүри ехэ бэрхэшээл тохёолдуулхань гээшэ. Хусын асаргадаһан үрын хосорхогүйн, искусственна үрэжүүлгын ашаг үрэтэй байхын тула хонидые дулааншаг байрада оруулжа үрэжүүлхэ шухала болобо. Хонидые үрэжүүлхэ байра соо 10 градус дулаан байха ёһотой.

Гадна хүйтэншэг боложо эхилхэдэ хонид бага зэргэ хүсэ шадалаа татажа, муудажа захалхадаа болохо аюултай. Тиимэһээ ороондо орохо хонидые һайнаар адуулха, мүн талха таряанай зүйл нэмэжэ эдюулхэ, хүсэ шадалыень табюулхагүйе оролдохо байна.

Энээхэн үлэһэн саг соо хонишод, техник-үрэжүүлэгшэд, мэргэжэлтэд эршэмтэй шангаар, эмхи гуримтай гаар хүдэлжэ, үлэгшэ хонидоо богонихон болзор соо үрэжүүлхэ ёһотой. Искусственна үрэжүүлгые богонил болзорто, шадахадал 30—35 хоног соо ороондо оруулаа һаа, хурьгадыншье нэгэ жэгдэ томо болохо, тэдэниие эхэһээнь һалгаахада таатай, түл абалгын ажалшье зүбөөр эмхидхэхэдэ зохисотой байха бшуу.

И. БОЧКАРЕВ,
Республикын адууһа мал искусственна аргаар үрэжүүлгын гүрэнэй станциин ахалагша зоотехник.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗД БА МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ ТЕОРИИН ХҮГЖЭЛТЭ

Москвада научна конференци нээгдэбэ

«КПСС-эй XXIV съезд ба марксистско-ленинскэ теориин хүгжэлтэ» гэһэн темэтэй научна конференци Москвада Союзуудай байшангай Колонно зал соо нээгдэнхэй. Конференциие КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи марксизм-ленинизмын институт, ниитын эрдэмэй академи, Партийна дээдэ һургуули, тэрэшэлэн СССР-эй АН-ай Ниитын эрдэмэй секци үнгэргэнэ.

Конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ЦК-гай секретарь М. А Суслов, Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев, СССР-эй АН-ай президент М. В. Келдыш, КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай директор, СССР-эй АН-ай вице-президент П. Н. Федосеев, СССР-эй АН-ай вице-президентнүүд А. П. Виноградов, М. Д. Миллионщиков, мэдээжэ совет эрдэмтэд, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-гай секретарьнар, партиин обкомууд болон крайкомуудай секретарьнар, КПСС-эй үнинэй ажал ябуулагшад, КПСС-эй ЦК-гай, дэргэдэхи Марксизм-ленинизмын институдай филиалнуудай, нютагай партийна һургуулинуудай директорнүүд, дээдэ һургуулинуудай ниитын, эрдэмэй кафедрануудые даагшад хабаадана.

Конференциие П. Н. Федосеев нээгээ.

Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. А. Суслов эхилэлгын үгэ хэлээ.

«КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд болон коммунизм байгуулгын шухала асуудалнууд» гэһэн элидхэл КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, ЦК-гай секретарь П. Н. Демичев хэбэ.

«Дэлхэйн революционно хүдэлөөнэй теориин шухала асуудалнууд» гэһэн элидхэл КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев хээ.

Конференци хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр.

КПСС-эй ДЕЛЕГАЦИ ИНДИ ОШОБО

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Казахстанай Коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Д. А. Кунаев (делегациин толгойлогшо), КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, Украинын КП-гэй Харьковска обкомой нэгэдэхи секретарь Г. И. Ващенко, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй Саратовско обкомой нэгэдэхи секретарь А. И. Шибаев, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын таһагые даагшын орлогшо Р. А. Ульяновский, КПСС-эй ЦК-гай уласхоорондын таһагай хэлтэсые даагша П. В. Куцобин гэгшэдһээ бүридэһэн КПСС-эй делегаци Индиин Коммунис партиин IX съездын хүдэлмэридэ хабаадахын тула сентябриин 30-да ошоо.

КПСС-эй делегаци тэрэл үдэртөө Делидэ ерэбэ.

(ТАСС).

Йеменэй Арадай Демократическа Республикын делегаци Москва ерэбэ

Премьер-Министр, оборонын министр, Национальна фронтын генеральна хүтэлбэриин гүйсэдкомой гэшүүн, Арадай Дээдын соведэй депутат Али Насер Мухаммед толгойлогшотой Йеменэй Арадай Демократическа Республикын делегаци Советскэ правительствын уряалаар сентябриин 30-да Москва хотодо албанай хэрэгээр ерэбэ.

НДРИ-гэй, СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн Внуковска аэродром дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. С. Полянский, СССР-эй министрнүүд А. А. Гречко, Б. П. Бугаев, А. А. Ишков болон бусад тушаалтад айлшадые угтаба.

Угтагшадай дунда Йеменэй арадай Демократическа Республикын элшэн сайд Ахмед Салех Аш-Шаер, араб зарим гүрэнүүдэй дипломатическа түлөөлэлгэтэ эмхинүүдэй толгойлогшонор байлсаа.

Ниидэлгын поли дээрэ хүндэлэлэй харуул жагсаагдаба НДРИ-гэй, СССР-эй гүрэнэй гимннүүд гүйсэдхэгдөө.

Аэродром дээрэ сугларһан Москва хотын ажалшадай түлөөлэгшэд мантай хани харилсаата энэ гүрэнэй делегациие халуунаар амаршалба.

СОВЕТ-ЙЕМЕН ХЭЛСЭЭНҮҮД

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин, албанай хэрэгээр ерэһэн НДРИ-гэй гүрэнэй делегациие толгойлогшо Йеменэй арадай Республикын Премьер-Министр, оборонын министр Али Насер Мухаммед гэгшэдэй хоорондо сентябриин 30-да Кремль соо хөөрэлдөөн боложо эхилбэ.

Хани халуун оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үедэ Советскэ Союз Йеменэй Арадай Демократическа Республика хоёрой харилсаа холбоое саашадань үргэдхэхэ асуудалаар һанал бодолоо зүбшэлөө. Тэрэшэлэн хоёр талые һонирхуулдаг уласхоорондын хойшолуулашагүй хэрэгүүд, тэрэ тоодо Дүтын Зүүн зүгтэ хабаатай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Хэлсээн үргэлжэлүүлэгдэхэ.

„Амжалтатайгаар үнгэрһэн уулзалганууд“

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин Премьер-Министр Индира Гандиин Советскэ Союзда ошожо хэһэн уулзалганууд Индиин олониитын болон хэблэлэй анхарал хандуулһаар. Москвада болоһон Совет, Индиин хэлсээнүүд «амжалтатай үнгэрөө» гэжэ «Нэшнл геральд» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Экономическа, научно-техническэ харилсаа холбооной талаар правительствануудай хоорондын комисси байгуулһан ушар хоёр, ороной хоорондохи экономическа харилсаанай нилээд хүгжэһые гэршэлнэ гээд газетэ саашань бэшэнэ.

Индира Гандиин Москва ошоһые «Ехэ амжалтатай хэлсээн» гэжэ «Пэтриот» газетэ сэгнэнэ. Уласхоорондын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ адли һанал бодол баримталгын ехэ удха шанартай байһые хоёр правительство хэлсээнүүдэй үедэ дахяад тэмдэглээ.

Сагаан байшан соо уулзалга болоо

ВАШИНГТОН. (ТАСС). СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Сагаан байшан соо США-гай президент Р. Никсонтэй уулзаба. США-гай гүрэнэй секретарь У. Роджерс, Национальна аюулгүйе сахилгын талаар президентын тусхай туһалагша Г. Киссинджер СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин гэгшэд уулзалгада хабаадаа.

США-гай президент Р. Никсонтэй уулзаһанайнгаа удаа А. А. Громыко иимэ удхатай мэдүүлгэ хээ: «Анхаралтай, ханамжатай хөөрэлдөөнэйнгөө үедэ манай хоёр ороной харилсаанай, тэрэшэлэн уласхоорондын гол асуудалнуудаар президенттэй һанал бодолнуудаа зүбшөөбди.

Энэ хөөрэлдөөмнай совет-американ харилсаае хүгжөөлгэдэ, бүхы оронууд болон арадуудай аша туһада уласхоорондын шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ һайн нүлөө үзүүлхэ бэзэ гэжэ этигэхэ хүсэлтэйб».

ХЭЛСЭЭНДЭ ГАР ТАБИГДАБА

ВАШИНГТОН. Сентябриин 30. (ТАСС). Хоёр гүрэнэй мэдэлдэ байдаг ядерна зэбсэгые гэнтын ушараар гү, али зүбшөөлгүйгөөр хэрэглэлгэһээ һэргылхэ, хэмжээ ябуулгануудые хараалһан, тэрэшэлэн Газарые тойрон ниидэдэг хэмэл одые хэрэглэн, СССР США хоёрой хоорондохи сэхэ холбоое гуримшуулан һайжаруулха тухай хэлсээнүүдтэ гар табигдаба.

СССР-эй талаһаа СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко хэлсээндэ гар табяа. Удаань А. А. Громыко мэдүүлгэ хээ. Уласхоорондын шахардуу байдал пуларуулгын, ядерна дайнай аюул бага болголгын хэрэгтэ зорюулагдаһан эдэ хэлсээнүүд зүб шэглэлтэй алхамууд мүн гэжэ А. А. Громыко мэдүүлгэ соогоо тэмдэглээ.

Тус хэлсээнүүд энэ талаараа Советскэ Союзай гадаадын политикын гол хараа шугамтай тааралдахаһаа гадна, бүхы оронууд ба арадуудай аша туһада зорюулагданхай. Хоёр талаһаа хүсэлэл гаргаад байбал, ямаршье хэлсээнүүдтэ аша үрэтэй дүн туйлажа болохо байһанай жэшээ гэжэ тодорхойлмоор эдэ хэлсээнүүдые совет хүнүүд али болохоор амаршална гэжэ Громыко нэмээ.

Эдэ хэлсээнүүдэй удаа бусадшье хэлсээнүүдэй хоёр ороной хоорондо баталагдаха байһандань этигэдэгээ А. А. Громыко элирхэйлбэ.

Холбоото Штадуудай зүгһөө США-гай гүрэнэй секретарь У. Роджерс хэлсээндэ гар табяа. У. Роджерс үгэ хэлэхэдээ эдэ хэлсээндэ гар табилгые мүн лэ һайн хэрэг гэжэ сэгнээ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР А. М. ЛЕПИХИНАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Элүүрые хамгаалгын зургаанда удаан саг соо аша үрэ ехэтэйгээр ажаллаһанайнь, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө, түрэһөөр 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Улаан-Үдын халдабарита үбшэнэй больницын арһанай үбшэнтэдэй аргалуулдаг таһагые даагша нүхэр Александра Михайловна **Лепихинае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй** грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной сентябриин 30.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР Е. Н. КОРЯГИНАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын судна бүтээлгын промышленностьда удаан саг соо амжалтатайгаар хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 50 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, Улаан-Үдын судна бүтээлгын заводой партбюрогой секретарь нүхэр Евгения Николаевна **Корягинае** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй** грамотаар шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной сентябриин 30.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР С. С. АРТАМОНОВАЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын хүдөө ажахын органуудта удаан саг соо амжалтатайгаар хүдэлһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 70 наһатай болоһонтойнь дашарамдуулан, пенсионер нүхэр Сергей Семенович **Артамоновые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь К. МАСЛОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан. 1971 оной сентябриин 29.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

«Нинтэ-политическэ ажабайдалда, ажалшадые коммунис ёhoop хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үйлэдбэриин ажалша коллективэй дүүргэдэг үүргэ ехэ. Ажалшан бүхэн тухай коллективэй анхарал оролдолго гаргаха, тэрэнэй эрилтэ хэрэглэмжэдэ анхаралтай байха, бэе бэедээ туһалалсаха ба шанга эрилтэ табидаг байха гээшэ манай ажабайдалай таһаршагүй түхэл шэнжэнүүд мүн, тэдэнине бэхижүүлхэ, хүгжөөхэ шухала...»

(КПСС-эй ЦК-гай тоосоото элидхэл тушаа партиин XXIV съездын резолюциһаа).

ХҮН БҮХЭНДЭ АНХАРАЛ, ТУҺАЛАМЖ[Э]

ТИМЛЮЙН ЦЕМЕНТЫН ЗАВОДОЙ ПАРТКОМОЙ ЭМХИДХЭН ЯБУУЛДАГ ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ХҮДЭЛМЭРИИН ДҮЙ ДҮРШ[ЭЛ]

ОЛОНИИТЫН АЖАЛАЙ болон политическэ эдэбхи үүсхэл улам саашадань хүгжөөхэ талаар үйлэдбэриин коллективүүдэй дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа ходо хандуулжа байхыень КПСС-эй XXIV съезд партийна организацинуудай үмэнэ иимэ эрилтэ табиһан байна бшуу. Түрэл партиингаа энэ заабарие хүсэндэнь хүргэхын, предприятиингаа ажалша коллективые бэхижүүлхын, хүмүүжүүлхы үүргыень дээшэлүүлхын тула Тимлюйн цементын заводой партийна комитет горитой хүдэлмэри бүтээжэ байдаг юм.

Коллективэй дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин байдал тушаа цехүүд ба таһагуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мүн коммунистнуудай зугһөө харюусалга бүри шангадхаха гэжэ партком ходо оролдоно. «Цехүүдэй коллективүүдэй дунда ябуулагдажа байгаа хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин байдал тухай», «Хүтэлбэрилхы кадрнуудай болон КПСС-эй гэшүүдэй харюусалга дээшэлүүлхэ тухай» асуудалнуудые партийна суглаанууд дээрэ зорюута зүбшэн хэлсэһэн, хүмүүжүүлхы хүдэлмэриин байдал тухай, социалис мүрысөөнэй ябаса тухай парткомой заседани дээрэ цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, парторгнуудай хододоо тоосожо байдаг ушар хадаа дээрэ хэлэһэнние гэршэлнэ.

Коллективые хоорондоо нягта холбоотойгоор, хүн бүхэнние харюусалга ехэтэйгээр, урдахи зорилгоёо сэдьхэл дүүрэн мэдэрдэг байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ зүбөөр, гуримтайгаар, удха һайнтайгаар эмхидхэгдэһэн политическэ мэдээсэл ехэ удха шанартай үүргэ дүүргэдэг гээшэ ааб даа. Ушар тиимэһээ заводой партком предприятиингаа ажалшадай дунда политическэ мэдээсэл үргэнөөр эмхидхэжэ шадаа. Орон дотор, гадаадын оронуудта болоžо байһан hонинуудые, заводой коллективэй дунда эмхидхэгдэһэн социалис мүрысөөнэй ябасые олониитын hонирхол татамаар, үрэ дүн һайнтайгаар дуулгажа байдаг.

Ниитын энэ шухала хүдэлмэрие 24 хүнһөө бүридэһэн политинформаторнуудай хоёр бүлэг таһалгаряагүй ябуулна. Нэгэ бүлэгынь заводой директор, главна инженер, директорэй орлогшо, парткомой секретарь, ажалай ба салин хүлһэнэй таһагай начальник гэгшэдһээ бүридэнэ. Эдэ табан хүтэлбэрилэгшэд тусхай табигдаһан тематикын ёhoop hapa соо туд тудтаа хоер дахин халаандаа гараад хүдэлжэ байһан ажалшадай үмэнэ үгэ хэлэдэг юм. Харин хоёрдохи бүлэгэй гэшүүд хадаа бултадаа цехүүдэй болон таһагуудай начальнигууд. Тэдэнэр недели соо нэгэ дахин цех соо, халаан болон участок дээрэ хөөрэлдөө эмхидхэдэг байна.

Политинформаторнуудай хэһэн хүдэлмэрие бүридхэхэ, хүдэлмэришэдэй hонирхоhон асуудалнуудые шиидхэхэ зорилгоор партийна комитет хадаа hapa бүхэнэй эхиндэ политинформатор бүхэндэ путевко-карточка барюулдаг. Тэрээн дээрээ политинформаторнууд хаана үгэ хэлэһэнээ, хэнэй ямар асуудал һураһыень, хэһэн ажаглалтыень тэмдэглэдэг гуримтай. Тиигээд һүүлээрнь иимэ путевконууд парткомдо суглуулагдажа шэнжэлэгдэдэг, шиидхэхэ асуудалай, хэмжээ абаха хэрэгэй гараа хада саг дары хүсэндөө хүргэгдэдэг зэргэтэй. Хүдэлмэришэдэй оруулһан дурадхалнууд парткомой анхаралда абтадаг, саашадаа ябуулха хүдэлмэриингөө түсэб соо оруулдаг байна бшуу.

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ хүтэлбэрилхэ талаар заводой парткомой хүдэлмэриин дүй дүршэл баһал анхарал татамаар, һайшаалтайшье гэжэ хэлэхэ шухала. Мүрысөөн тухай, тэрэнэй ябаса ба дүн тушаа хүдэлмэришэдтэ саг үргэлжэ мэдээсэжэ байдаг юм. Ерэхэ һарада хараалагдаһан үйлэдбэриин даабари хадаа шэнэ һарын гарахаһаа табан хоног урда тээ тэдэнние бүтээхэ хүнүүдтэ сэхэ үгтэдэг гээшэ. Харин даабариин дүүргэлтын хэр байһые үдэр бүри олондо соносхожо байдаг шуу.

Үндэр бүтээсэтэ ажалые материальнаншье, моральнаншье талаарнь урмашуулха хэмжээ ябуулганууд эндэ зохёогдонхой, бодотоор бэелүүлэгдэжэ байдаг юм. Ажалшадай дунда дэлгэрүүлэгдэхэ социалис мүрысөөнэй гурим заводой захиргаанай ба профсоюзай комитедэй заседани дээрэ баталагданхай. Тэрэнние зохёолгодо предприятиин хүтэлбэрилхы инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд үргэнөөр хабаадуулагдаа. Социалис мүрысөөндэ илагшад дамжуулгын улаан тугханаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдадаг байна. Хэрбээ түрүүшын һуурине хэн нэгэ түрүү хүдэлмэрилэгшын хахад жэлэй туршада эзэлэн, алдангүй ажалаа хадаа, тэрээндэ тусхай нэрэ зэргэ олгогдодог гуримтай. Хэрбээ жэлэй туршада ходо нэгэдэхи һуури эзэлжэ ябабалнь, тиимэ түрүү хүндэ заводой дирекциин ба профсоюзай завкомой тусхай үнэмшэлгэ барюулагдаха, һүүлшын кварталда үгтэхэ байһан шангай хэмжээн 50 процентээр дээшээ болгогдохо байна бшуу.

Заводой партком ба олониитын эмхинүүд хүдэлмэришэдые, илангаяа залуушуулые, бүхы заводойнгоо, өөрынгөө нэрэ хүндые дээрэ үргэжэ ябаха омогорхолтойгоор хүмүүжүүлхэ гэжэ оролдоно. Тэрэ зорилгоор ажалай ветеранууд залуушуултай уулзажа, аха ёhоной хөөрэлдөө хэжэ байдаг, залуу хүдэлмэришэдтэ ажалай дэбтэр барюулдаг, Совет Армида баяр ёhололой оршон байдалда мордохуулдаг байна.

Коллективэй гэшүүдые ажалда коммунис ёhoop хандадаг байхаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтээ харуулан ойлгуулха агитаци шадамараар хэрэглэдэг юм. Цехүүд соогуур, участок бүхэндэ уран гоёор зураглан бэшэһэн плакат, уряа лозунгнууд хадаатай байха. Социалис мүрысөөнэй гурим дотор оруулагдаһан эрилтэнүүд: эд зөөридөө, түүхэй эдтэ, электрын элшэ хүсэндэ гамтайгаар хандахыень, тэдэнние арьбалан алмахыень, хүдэлмэрнингөө сагые зүбөөр хэрэглэхыень уряалһан үгэнүүд тэдээн дээрэ аржыса бэшээтэй байдаг шуу. Гадна коллективэй урдаа табиһан зорилгонуудые харуулһан, тэдэнние бэелүүлхэ хэрэгтэ хам оролсохыень хүсэһэн уряанууд ажалшадай анхарал татаагүйдөө арганьгүй бшуу.

Заводой талмай дээрэ ошоходотнай гоё һайханаар шэмэглэн түхеэрһэн Хүндэлэлэй самбар угтажа байха. Мүн тэндэ ажалай ветерануудай зурагууд үлгөөтэй зурыха. Заводой захиргаанай байшангай гол үүдэнэй хажуу талада энэ заводто коммунис ажалай предприятиин нэрэ зэргэ олгоhон тухай мэдээсэл мемориальна самбар дээрэ алтан үзэгүүдээр барлажа хаданхай байхыень харахада һуртэй шэнги. Захиргаанай байшан соо алдар солын булан бии. Тэндэ габшагай ажалай түлөө, эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһанай түлөө хүртэһэн тугууд, грамотанууд, дипломууд табяатай. Мүнөө ажалай алдар солын музей [...]лэдхэл хэжэ байна.

КОЛЛЕКТИВЭЙ АЖ[...] лон ниитын эдэбхи[...]лүүлхын тула энэ завод[...]тын дунда элдэб янзын [...] саг үргэлжэ ябуулагд[...] Олониитын конкурс-хара[...] нарижуулгын ба ухаал[...]гын хүдэлөөн болон бүт[...] ябуулганууд үйлэдбэ[...] ажалай эмхидхэлые һай[...]да, үйлэдбэрие болбосо[...] болголгодо ехэ үүргэ [...] Тиимэ байхын лэ тулад[...] хаpалганyудай дүн бол[...] согсолхо, хүдэлмэришэ[...]һан алибаа дурадхалну[...] лан зохёоhон юумэн[...]ралтайгаар хандаха, т[...] өөһэдынгөө һанамжа, зү[...] соонь хэлэхэ гэжэ прод[...] хүмүүжүүлхы удхатай зү[...] бшуу.

Үйлэдбэреэ болбосон [...] үндэр культуратай бол[...] hohoo завод дээрэ эмх[...] хүдэлмэри хэгдэнэ. Эн[...]тын харалга эмхидх[...]рэг хүтэлбэрилхэ коми[...] байдаг. Тэрэнние завод[...]

Феоктист Трифонович **ВАСИЛЬЕВ** Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо ахалагша хонишоноор хүдэлдэг юм. Ажалша бүхэриг, эрилтэ ехэтэй хонишон жэлһээ жэлдэ үндэр үрэ дүнгүүдые туйлажа, нютагһаа холо саагуур алдар сууда гаранхай.

Ф. Т. Васильев энэ жэлдэ харууһалжа байһан 100 эхэ хонидһоо 100 гаран хурьга абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 4 килограмм 500 грамм ноoho хайшалһан байна. Мүнөө тэрэнэй отарада искусственнаар үрэжүүлгын хүдэлмэри үнгэргэгдэжэ эхилээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ахалагша хонишон Ф. Т. Васильев.

ХОНИШОДОЙМНАЙ ТУЙЛАХА ЗОРИЛГОНУУД

Манай аймагай олонхи ажахынуудай гол һалбаринь хонин ажал гээшэ. Хониной мяха ехээр абаха, ноoho элбэгээр хайшалха, хонин һүрэгые олошоруулха, илангаяа эхэ хонидые олоор үсхэбэрилхэ талаар хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд ямараар бэелүүлэгдэжэ байһые хаража үзэе.

Энэ жэлдэ аймаг дотор ороондо оруулагдаһан 93 мянган эхэ хонидһоо хамта 80,6 мянган хурьган абтаа. Нёдондонойхитой жэшэбэл, колхоз, совхозуудаймнай хонишод 7 мянган хурьга олоор абажа түлжүүлээд байна. Илангаяа Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой, Химнын, Сэлэнгын совхозуудай хонишод һайнаар хүдэлжэ гараа. Эдэ ажахынууд тус бүридөө зуун эхэ хонин бүриһөө 87—94 хурьга абаһан юм. Зарим ажахынуудта дүнгүүдынь нэгэ бага доошоо, жэшээлбэл, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо зуун эхэ хонин бүриһөө —81,3, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо—84,8, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 85 процент хурьган абтаһан байна.

Мүнөө аймагай колхоз, совхозуудта бүхыдөө 269,2 мянган хонид бии гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, хонин һүрэгнай 10 мянгаар олошорһон байна. Хонишодой олонхи бригадануудай хонин һүрэгөө түргэнөөр олошоруулхын түлөө эршэмтэйгээр ажаллажа, амжалта туйлаһанһаа болоо гэжэ эндэ элирэн харагдана. Хэрбээ нёдондо жэлдэ хонишодой 12 отарада зуун эхэ хонин бүриһөө 100 гаран хурьгадай абтаһан байбал, харин мүнөө жэлдэ 22 отарадамнай тиимэ үрэ дүн туйлагдаа.

Химнын совхозой ахалагша хонишон Нима Тубчинович Дамбаевай отарада энэ жэлдэ эгээл ехэ дүн туйлагданхай. Эндэ зуун эхэ хонин бүриһөө 128,1 хурьган абтажа түлжүүлэгдээд байна. Мүн Сэлэнгын совхозой хонишод Анатолий Акулов, Василий Дамбаевич Чойжамсуев гэгшэдэй отаранuудта зуун эхэ хонин бүриһөө 120—127 хурьган абтаа юм.

Тиихэдэ 46 отара зуун эхэ хонин бүриһөө 90-һээ дээшэ хурьга абаа.

Эдэ тоо, баримта юу харуулнаб гэхэдэ, манай колхоз, совхозууд эхэ хонидой алишье отарадаа зуун эхэ хонин бүриһөө 80-һаа дээшэшье хурьга абажа түлжүүлхэ дүүрэн арга боломжотой байна. Саашадаа энээнние туйлаха — манай хонишодой гол зорилго болоно.

Мүнөө үень хонин ажалдахи харюусалгатай хаһа — искусственна үрэжүүлгын үе түлэг ябана гээшэ. Тобир тарган хонидһоо шадал һайнтай, оэдэргэн, сула түл абтадаг гэжэ малшан бүхэн гүйсэд ойлгоно. Энэ харюусалгатай хаһые түргэн болзорто, һайн шанартайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ зооветеринарна мэргэжэлтэд, техник-үрэжүүлэгшэд шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй ааб даа.

Энэ жэлдэ манай аймаг дотор хамта 94,3 мянган эхэ хонид ороондо оруулагдаха юм. Бүхы эдэ хонидой 76,6 мянгыень үбэл хурьгалхаар, үлэгшыень хабар түрүүлхээр ороондо оруулха гэжэ түсэблэнхэйбди. Эхэ хонидой үрэжүүлгые богони болзор соо эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ гээшэ хонишодой гол зорилго мүн.

Үнгэрэгшэ үбэлжэлгэдэ бүхы хонишодой 168 бригада cooһoo оройдоол 17-ниинь абаһан хурьгадаа гээлтэдэ оруулангүй ондо оруулжа шадаһан байна. Августын 1-нэй мэдээгээр, жэлэй эхинһээ хойшо 12 мянга үлүүтэй хонид, эдэнэй 5 мянганиинь хурьгад гарзалһан байна.

Бүхы аймаг дотор ноoho абаха түсэб 278 центнерээр гү, али 4,5 процентээр дутуу дүүргэгдээ. Хонин һүрэгнай нёдондо жэлэйхиһээ һураггүй олон байбашье, 300 центнерээр бага ноohoн хайшалагдаа гэжэ хэлэлтэй. Гансал XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Эрдэм» колхозууд, Химнын совхоз ноoho хайшалха түсэбөө дүүргэжэ шадаһан байна. Гэхэтэй хамта, Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздо—117 центнер, Ленинэй нэрэмжэтэ — 107, Карл Марксын нэрэмжэтэ — 61, Сэлэнгын совхоздо 40 центнер ноohoн дутуу абтаһан байна. Бүхы аймаг дотор хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,09 килограмм ноohoн хайшалагдаа гэхэ гү, али 1970 оной-хиһоо 100 граммаар бага ноohoн абтаһан болоно. Илангаяа Ленинэй, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозуудта хонин бүриһөө урдынхида орходоо бага ноohoн хайшалагдаа. Эдэ ажахынуудта зооветеринарна хүдэлмэрилэгшэдэй муугаар хүдэлһэнһөө болоžо гүрэндэ ноoho тушааха түсэб дүүргэгдээгүй байшоо. Жэшээлхэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой эрье хонид ехэнхидээ хамууртаһан байжа, ноoho муугай байгаа. Нёдондо жэлдэ эдэ хонидһоо тус бүриһөөнь 4,5 килограмм ноohoн хайшалагдаһан һаа, харин энэ жэлдэ оройдоол 1—1,5 килограмм ноohoн абтаа бшуу.

Ажахынуудтамнай бии байһан 360 отарын оройдоол 149-ниинь ноoho хайшалха түсэбөө дүүргэһэн, энэнь 33,8 процент болоно. Хонишодой бригадануудай гурбанай хоёр хубинь үгтэһэн даалгабаряа дүүргэжэ шадаагүй. Энэ манай хүдэлмэриин горитойхон дутагдал гэжэ мэдэрхэ ёhотойбди. Юуб гэхэдэ, ноohoн гээшэ аймагай ажахынуудай мал ажалһаа абтадаг гол продукциин нэгэн хаюм. Түбхын түрүүн хонидто ороoһото, холимол тэжээл дутуу үгтэнэнэй шалтагаанhаа болоžо ноohoн бага абтана. Эдэ бүгэдые хараадаа абажа, мүнөө жэлдэ хонин һүрэгтэ бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ болонобди.

Юһэдэхи табан жэлэй эсэстэ аймагай колхоз, совхозууд ноoho абалгаяа 32 процентээр дээшэлүүлжэ, хамта 8330 центнертэ хүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай. 1972 ондо ажахынууд 6780 центнер ноoho тушааха юм, энэ жэлэй түсэбтэ орходоо 740 центнерээр ехэ. Энэмнай хүшэрхэн зорилго болоно.

Хонидой харууһа зүбөөр эмхидхэжэ, шэмэтэй тэжээл бардамаар эдюулхын хажуугаар, үүлтэрыень эрид һайжаруулха хүдэлмэрие үргэнөөр ябуулха, энээнэй үндэһөөр эрхим шанартай ноoho элбэгээр абаха хэрэгтэй болоно.

Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд болон хонишод нэгэл эрмэлзэлгэтэй хүдэлжэ, хонин һүрэгэйнгөо тоое олошоруулжа, хонин бүриһөө һайн шанартай, ехэ ноoho хайшалдаг болоžо шадаал һаа, урдаа табиһан зорилгоёо бодото дээрэнь бэелүүлхэ бшуу. Колхоз, совхозууд мүнөө жэлдэ 34 мянган центнер мяха үйлэдбэрилхэ, тэрэнэй тоодо 20,6 мянган центнер хониной мяха абаха түсэбтэй юм. Мяханда тушаагдаһан хонин бүхэнэй амидын шэгнүүр 40 килограммһаа бага бэшэ байха ёhотой. Тиимэһээ аймагай ажахынууд гүрэндэ тушаахын тулада 75 мянган хонидые илгажа, бэлшээн таргалуулха хонидой 60 гаран отара эмхидхээ һэн. Эдэ хонидые намартаа һайнаар адуулаад, сентябриин һүүл багаар, октябрь һарада мяханай комбинатда ябуулха зорилго табигдана. Тиимэһээ тэрэ болотор үлэгшэ саг соо тушаагдаха хонидые зүбөөр бэлшээн таргалуулха хүдэлмэрие нэгэшье һуларуулхагүй. Тарлаанай һуури дээгүүр оролдосотойгоор бэлшээхэ зэргэтэй.

Нигээд удахагүй үбэлжэлгын хаһа эхилхэнь. Илангаяа хонидой хашаа хорёогой үерэй уһанда дайрагдаһан газарта тэдэнние заһабарилха, һэльбэхэ хүдэлмэри ехэ.

Хонин ажалда бэрхэшээлнүүд үшөөл бии ааб даа. Зүгөөр эдэнние дабажа гараха, ажалдаа амжалта туйлаха арга боломжо манда гүйсэд бии. Абаһан социалис уялгануудаа нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тулада бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлхэ гээшэ хонишон бүхэнэй нэрэ хүндэ, нангин уялга мүн.

П. ТЕНЕТОВ.

Сэлэнгын аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник.

КПСС-эй РАЙКОМУУДТА

ЭРДЭМ УХААНАЙ ҮНДЭҺӨӨР

УЛААН-ҮДЭ. НОТ үйлэдбэридэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ ба үйлэдбэри хүтэлбэрилэн эрхилхэ хэрэг улам нарижуулха зорилгоор районой партийна организацинуудай ябуулдаг хүдэлмэриин байдал тухай асуудал КПСС-эй Советскэ райкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ.

«Электромашина», шэлэй болон судна бүтээлгын заводуудай партийна организацинуудай болон хүтэлбэрилхы захиргаанай эмхидхэлэй горитой ажал ябуулгын аша туһаар ажалаа эрдэм ухаанай үндэһөөр эрхилхэ хүдэлмэриин урагшатай һайнаар ябуулагдажа байһан тухай элидхэлшэ, КПСС-эй райкомой секретарь М. Н. Шадонов олон жэшээ, тоо баримтануудые харуулан хөөрэжэ үгөө. Тиихэ зуура энэ шухала хүдэлмэри ябуулгада олон дутагдалай байһан тушаа эл[...] болон үгэ хэлэһэн нүхэ[...] дэлгэрэнгыгээр тогтоо.

КПСС-эй райкомой пл[...] хүдэлмэридэ партиин г[...] секретарь Л. Н. Кашкин[...]жа, үгэ хэлэһэн байна.

Г. ЦЫРЕТО[...]

ҮЗЭЛ СУРТАЛАЙ АСУУДАЛ ЗҮБШЭГД[...]

Партиин Бэшүүрэй райкомой пленум сентябрийн 29-дэ болобо. КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин үндэһөөр үзэл сурталай, нинтэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха талаар районой партийна организациин зорилгонууд тухай асуудалаар КПСС-эй райкомой секретарь И. П. Ефимов элидхэл хэбэ.

Аймагай ажалшадай дунда үзэл сурталай хүдэлмэриин ямараар эмхидхэгдэһэн тухайда һайн, муу талыень элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлээ.

Аймаг доторнай 50 гаран политинформатор, 150 гаран агитатор, 300 гаран лектор ойлгуулламжын хүдэлмэри ябуулна. Лекционно пропаганда, нинтэ-политическэ хүдэлмэри улам һайжаруулха, тоб гэмэ тодо болгохо тухайда, социалис мүрысөөе мүн тодорхойгоор эмхидхэхэ, аша үрэ ехэтэй болгохо тухайда элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд һанамжа дурадхал оруулаа.

Социалис мүрысөөе улам тодорхой болгохын тулада тэрэнэй дүн гаргажа, олондо мэдээсэхэ алба һайжаруулха — харуулан зураглаһан зүйлнүүдые (агитаци) уран хурса удхатай, гоёор түхеэрхэ шухала гэжэ олон хүн хэлээ. Зураглан харуулһан зүйлнүүдые түхеэрхэ талаар Калининай нэрэмжэтэ колхозой партийна организаци яһала һайн юм.

Үзэл сурталай хүдэлмэри улам шангадхаха, дутуу дунданyудые усадхаха тухайда аймагай газетын редактор Г. М. Громов, Хёлгын леспромхозой директор, пропагандист А. С. Кочетов, Бэшүүрэй совхозой 2-дохи отделениие эрхилэгшэ Н. Ф. Афанасьев, аймагай прокурор Б. Б. Батров, Калининай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ В. А. Иванов болон бусад хэлэһэн байна. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. В. Пластинин эсэстэнь [...]лээ.

Хоёрдохи асуудалаар [...]лис мүрысөөе улам һай[...]хидхэхэ тухай» КПСС-эй [...] тогтоолые бэелүүлхын [...] партиин райкомой хэмжэ[...]ганууд пленум дээрэ [...]ба. Ажалшадай дунда [...] мүрысөөе улам тодорхой[...]лөө ехэтэй болгохо х[...] эдээн соонь хараалагдаһан[...]

И. ИСТОМ[...]

КПСС-эй Бэшүү[...] райкомой пропаг[...] агитациин таһагые д[...]

ЗОРИЛГО ТОДОРХОЙЛОГДОБО

ХОРИ. КПСС-эй райкомой ээлжээтэ пленум болоžо үнгэрбэ. Хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн абажа, зүбөөр хубаарилан табиха, хүмүүжүүлхэ талаар аймагай партийна организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудал пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тус асуудалаар партиин райкомой нэгэдхи секретарь П. М. Павлов элидхэл хэһэн байна.

«Социалис мүрысөө саашадаа улам һайнаар эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолтой зохилдуулан, аймагай партийна эхин организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай партиин райкомой секретарь Д. Д. Дагбаевай пленум дээрэ хэһэн элидхэл мүн дэлгэрэнгыгээр зүбшэн хэлсэгдээ.

Хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар КПСС-эй райкомой пленум зохихо тогтоолнуудые баталан абаа.

Партиин райкомой пле[...] хүдэлмэридэ КПСС-эй об[...] партийно-эмхидхэлэй т[...]риин таһагые даагшын ор[...] Б-Н. Т. Аюров хабаадал[...]

Ж. БАДМ[...]

«Шэнэ Үдэ» га[...] редакторай орл[...]

Валентина Алексеевна ДОКИНА Улаан-Үд[...]рин сэмбын фабрикын [...] ээрэгшэдэй нэгэн гэж[...]логдодог. Валентина А[...]сеевна арба шахуу [...] туршада эндэ ажал[...] байна. Тэрэ халаан[...] даабарие 115 проц[...] дүүргэдэг юм.

Валентина Авдокина [...]тал түрүү хүдэлмэриш[...]жэ алдаршанхай бэш[...]рин ниитын ажал хэ[...] эдэбхитэйгээр хабаа[...]даг. Фабрикынгаа дэрг[...] спортын элдэб секци[...] туһа нэмэри оруулда[...]лентина Авдокина вол[...]лой секцидэ ябадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. [...]докина ажаллажа бай[...]

Д. БАЛДАНОВАЙ ф[...]

ТҮРҮҮЛЬЭЭ[...]

Һүүлэй үедэ һуралсалай «Байгал» ажахын түбэй фермын һаалишад жэлдээ үнеэн бүриһөө 5000 килограмм хүрэтэр һү һаадаг болонхой. Малай үүлтэр һайжаруулһанай, үбһэ тэжээл бардамаар бэлдэдэг болоhоной ашаар иимэ ехэ амжалта туйлаһан байна. Гэбэшье хүнүүд лэ гол үүргэ дүүргэдэг, тэдэнэрэй оролдосо хэшээлһээ амжалта туйлагдадаг гээшэ. Олохон һаалишад, малшад энэ фермэдэ үнинэй хүдэлжэ, дүй дүршэлөөр баян болоhон гээшэ.

Арба гаран жэлэй туршада эндэ һаалишанаар хүдэлжэ байһан А. Ф. Рандина тухай һайн һайхан һураг суу холуур таранхай. Олон үгэгүй, даруу абари зантай энэ эхэнэр ажал хүдэлмэридөө үсэд нэтэрүүгээр хандажа, жэлһээ жэл бүри ехэ амжалта туйлана. Анастасия Филипповна байгша ондо үнеэн бүриһөө 5000 килограммһаа дээшэ һү һааха уялга абаад, урагшаа шармайн ажаллана. Үнгэрэгшэ найман һарын туршада түрүү һаалишан үнеэн бүриһөө 3595 килограмм һү һаагаа.

Сентябрь соо үдэртөө үнеэн бүриһөө 15 килограмм һү һаажа, ехэхэн амжалта туйлаба.

А. Ф. Рандина бүхы арга боломжоёо гүйсэд хэрэглэхые оролдодог. Малайнгаа тэжээл гамтайгаар гаргашалдаг. Үнеэн бүхэнэйнгөө һүтэй һүгүйень, тарган туранхайень хараадаа абажа тэжээлээ хубаарилдаг. Туғаллаһанайнь һүүлээр шэмэтэ тэжээл нэмэжэ үгэдэг байна. Мал эдеэлһээрээ шэмээ үгэдэг гэжэ зүб хэлсэдэг. Түрүү һаали[...] шадамар бэрхээр хар[...] найнгаа ашаар ехэ һү һ[...]

Ажалдаа амжалт[...] найнгаа түлөө Анаста[...]повна ойн баярай мед[...]нагдаһан, «Мал ажала[...] мастер» гэһэн үндэр [...]дэ хүртэһэн байха юм.

С. ХАЛ[...]

һуралсалай «Б[...] ажахын парт[...]

ЭКОНОМИЧЕСКА ЭРДЭМ—АЖАЛШАДТ[А]

КПСС-эй ЦК-гай «Ажалшадай экономическа һуралсалые һайжаруулха тухай» гэһэн тогтоолой гараһантай дашарамдуулан, сентябриин 24-дэ ВЦСПС-эй Президиум профсоюзна эмхинүүдэй зорилго тухай асуудал хаража үзэбэ.

«Ажалшадай экономическа һуралсалые һайжаруулха тухай» гэһэн партиин Центральна Комитедэй тогтоолые ажалшадай бүхы коллективүүдтэ үргэнөөр ойлгуулхыень ВЦСПС-эй президиум профсоюзуудай совет болон комитедүүдые, предприяти болон эмхи зургаануудай профсоюзна эмхинүүдые уялгалаа.

Профсоюзуудай соведүүд болон комитедүүд ажалшадай дунда экономическа һуралсал д[...] үүргые дээшэлүүлхэ, [...]лаар үнгэргэгдэдэг лек[...] элидхэлнүүдэй болон [...]нүүдэй удха һайжаруула[...]

...РИЛТЭ

...Рыжов хүтэлбэрилдэг байна. ...иисси харалгын хэр ябажа ... hара бүхэндэ нэгэ удаа ...аг гуримтай. Энэ талаар ...арahан цехүүд мүн лэ урагдадаг юм. Иимэ харалга ...лгэ ехэ туhатай байна. ..., түүхэй эдэй цех урдань ...уу байдалтай, шииг нойтон...гдahан байгаа. Мүнөө энэ ...) гаран элдэб янзын хэм...улганууд бэелүүлэгдэжэ, ...аар бэшэ, эгээл сэбэр, гоё ...й зэргэдэ оронхой юм.

...ай болон үйлэдбэриин жу...таар сахидаг байхаар кол... гэшүүдые хүмүүжүүлхэ ... эндэ мүн лэ ехэ анха...улагдана. Ажалай журам ...дэ урдань гол түлэб за...ай зүгhөө хэмжээ абадаг ... мүнөө энэ хэрэгтэ олонии...үнөөр хабаадуулагдана. ...э уламжалан ажалhаа зай..., hамшаха ушар hүүлэй ... жэлэй туршада хоёрhоо ...эзэр хороо бшуу.

...дэрээ ажалай болон үй...ин журам улам бэхижүүл...эр нэмэлтэ хэмжээнүүд зо..., үнгэрhэн июнь hарада ...вэй суглаанууд дээрэ энэ ...үргэнөөр зүбшэгдөө. Жэ-шээнь, тэрэ хэмжээн соонь иимэ зүйл бии. Хэрбээ хэн нэгэ хүдэлмэрилэгшын ажалhаа гээгдээ, зайгуултаа хадань, тэрэ зунай үедэ ээлжээтэ амаралтаа абаха эрхэгүй болохо. Үгышье hаа хоёр жэлэй туршада заводой жасаhаа ямаршье туhаламжа тэрээндэ үгтэхэгүй. Иигэжэ журам эбдэhэнhээ боложо, мүн лэ амаралтын байшан гү, али санатори ошожо амарха хубигүй, ойрын сагта коммунальна байра абажа шадахаяа болихо зэргэтэй.

Заводой коллективэй ажалай болон ниитын эдэбхи үүсхэл хүгжөөхөөр хараалhан хүмүүжүүлхы ехэ хүдэлмэри элдэб олон янзын байдаг. Энэ хүдэлмэринь шэнэ табан жэлэй туршада бэелүүлэгдэхэ коллективэй социальна хүгжэлтын холын хараата түсэб соо горитой hуури эзэлнэ. Хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хадаа социальна хүгжэлтэтэй сэхэл холбоотой hэн туладаа эндэ гол hуури эзэлээгүйдөө арганьгүй.

Шэнэ табан жэлэй туршада коллективэйнгээ хүнүүдэй юрэнхы эрдэм улам дээшэлүүлхэ зорилго табигдана. Тэрэ түсэбэй ёhоор болоходо 60 хүн дунда hургуули, 186 үдэшын индустриальна техникум, 26 хүн дээдэ hургуули дүүргэхэ байна. Иигэжэ дунда hургуулитай хүдэлмэрилэгшэдэй тоо хоёр дахин олон боложо, бүхы коллективэй 32,7 процентыень ээлхэ зэргэтэй. Энэ үедэ 1000 гаран хүдэлмэришэд, 210 инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд мэргэжэлээ дээшэлүүлхээр хараалагдана. Зүб лэ даа. Эрдэмтэйл хүн хүмүүжэл ба болбосорол ехэтэй байха ёhотой. Тиимэл хүн хуули ёhо, үйлэдбэриин али бүхы технологи hайн мэдэхэ, шэнэ юумэ ойлгохын түлөө эрмэлзэхэ оюун бодолтой байдагынь мэдээжэ.

Иимэл гол зорилготойгоор коллективэйнгээ дунда Тимлюйн цементын заводой партком холын хараата хүдэлмэри ябуулжа байна. Ажалай болон ниитын эдэбхи үүсхэл улам хүгжөөхын түлөө ябуулжа байhан хүдэлмэриинь үрэ дүн харагдаhаар үнинэй. Энэнь улам урагшатай, далайса ехэтэй, гүнзэгы удхатай болоно. Иимэ хүдэлмэри заводой үйлэдбэридэ али зэргын hайн, үнэр баян нүлөө үзүүлнэ гээшэб? Ћара, жэлэй үнгэрэн ошохо тума заводой экономическа үрэ дүн, үйлэдбэриинь ашаг үрэ дээшэлнэ, урдаа табиhан зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэжэ, түрүү зэргэдэ алхалhаар. Шэнэ табан жэлэй түрүүшынь хахад соо түсэб амжалтатайгаар дүүргэгдэѳ. Байгша оной юhэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй хоёрдохи кварталай ажалай дүнгөөр энэ заводой коллектив арбан табадахяа СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын ба профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугта хүртөөд байна.

И. ПОПОВ,
И. ОЧИРОВ,

КПСС эй обкомой хүдэлмэрилэгшэд.

Кабанскын аймаг.

...ЫСОВАЯ станциин ОРС НОД-6 столовын коллектив ...жэлдэ түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэжэ, бэшэ столо...ай дунда түрүү hуури эзэлhээр. Тус столоводо 18 ...д ажаллана. Тэдэнэй дунда залуу тогоошон Галя ...някова, үнинэй 5—6-дахи разрядай тогоошод Тамара ...а, Антонида Калинина гэгшэд илангаяа шалгарна.

...УРАГ ДЭЭРЭ (баруун гарhаа): тогоошод Тамара Ши..., Антонида Калинина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

...РЫН ХҮН ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

...АЙГААЛИ ...АМГААЛАГША

...Рыжовэй бүлэ долоон ...й hэн. Тэдэнээ ажал ...дэ дуратайгаар хүмүү... тулада Василий, тэрэ...нүхэр ехэ оролдолго ... байhан гэхэ. «Ажал гээ...л. Үнэн сэдьхэлhээ дур...дэлээ hаа, ямарханшье ...дэ жаргал асардаг юм» ...онь үхибүүдтээ ойлгуул...додог байгаа. Үхибүү...ир багаhаа эхилжэ хам...лда хамhалсадаг, шадал ...дэлдэг байhан.

...нэй басагадай нэгэн ... бүри багахан байхаhаа ... байгаалида дуратай hэн. ... соогуур ябажа, жэмэс ...лдэб янзын сэсэг суг... hургуулидаашье оролдо...аар hуралсаха. Илан...икада ехэ дуратай hэн. Үхибүүд, хэнтнай ямар мэр...н болохо дуратайб? —гэжэ ...аа нэгэтэ асуухада:

...ой модоной ажахын хүдэл...ша болохоб,— гэжэ Окса...нгеэр харюусаа hэн ха.

... энэ хүсэлые аба, ...дүүргэжэ, тэрэ басаган ...а ой модоной ажахын тех... орохон байгаа. Гурбан ...турша соо тэндэ hуралсаа, ... тайгын ажахынуудай ... практика гараа.

... ондо Оксана техни...амжалтатай дүүргэбэ. За...ргэжэлтэдые хүдэлхэ га...тань хубаарилгын эхил...ьгээhэн лэ газартатнай ...хүдэлхэб» гэжэ тэрэ хэлээ

...д лэ Оксана Рыжова Бу...республикын Ярууна ню...ллахаяа ерээ hэн. Тиин ... лесхозой технигэй ту-шаалда орохонhоонь хойшо 16 жэл үнгэрбэ. Энэ үе соо Оксана Васильевна таhалгаряагүй Нарhата тосхондо ажаллажа байна. Даабарита хүдэлмэридөө ёhотойл коммунис ёhоор хандадаг, элдэб янзын модо тариха, ургуулха талаар хүнүүдтэ таатай зохид зүбшэл үгэдэг. Тиимэл хадань тэрээндэ тосхоной ажалшад ходо хандажа, модо тариха, ургуулха, харууhалха асуудалаар заабари абажа байдаг юм. Арбан зургаан жэлэй турша соо Ярууна нютагта тэрэнэй ошоогүй, ябаагүй газар гэжэ байхагүй. Өөрынгөө ажалда оролдосотойгоор хандажа, hайн үрэ дүн туйлаhанайнгаа түлөө Оксана Васильевна багша Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар шагнагдаhан байха юм.

Оксана Васильевна Рыжова Нарhатын сельскэ Соведэй депутадаар hаяхан hунгагдаhан байна. Сельсоведэй сесси дээрэ хүдөө ажахын талаар саг үргэлжын комиссиин түрүүлэгшээр hунгагдаа. «Депутат — арадай hунгамал» гэжэ тэрэ hайса ойлгоhон туладаа комиссиингаа хүдэлмэридэ харюусалгатайгаар хандана. Хирэ хирэ болоод лэ Нарhатын совхозой фермэ, отарануудта ошожо, тэндэхи ажалшадай хүдэлмэри, ажабайдалаар hонирходог, ажалдань туhалдаг, дутагдалнуудыень усадхалсадаг байха юм.

Иимэл хадаа байгаали хамгаалагша Оксана Васильевна Рыжова Нарhата тосхоной ажалшадай дунда хүндэтэй болонхой.

В. БАЙБОРОДИН.

Яруунын аймаг.

ЗАЛУУ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ КОНФЕРЕНЦИИЕ УГТУУЛАН

Доржи Эрдынеев

ХҮЛЭГ БА ЭЗЭН

Романhаа хэhэг

(Үргэлжэлэл. Эхининь манай газетын сентябриин 29-нэй, октябриин 1-нэй номернуудта).

Хэхэ юумэгүй болоодхиходоо, Осор уятай морёо hанаба. Тэрэнэйнгээ даарангишаг байхые харахадаа эмээлтэйнь үбhэнэй хорёо руу табижархина. Мүнөө Осорто үбhэшэншье гамтай бэшэ болоод байна.

Арбан табанай hарын үдэшэ гэрэлтэй, үдэр шэнги гэхээр. Ћалхишьегүй, тойроод аали намдуухан, байгаали ехэл тэниглэн. Осор огторгой өөдэ харад гээд, тэнгэриин шарай сэлмэг гэжэ мэдэхэдээ, адуунайнгаа хойноhоо hанаата болобогүй. Ганса нэгэ шонын оробол, Боро азарга дүтэлүүлхэгүй. Хуань—адуундаа. Иигэжэ бодоходоо бүри hанаагаа амаржа, тэрэ гэртээ hөөргөө ороод, дэрынгээ саанаhаа буугаа hэмээхэн абаба. Тэрэ холошог ошоод, дээрэ дээрэhээнь хоёр дахин ханхинуулжа:

— Шоно нохойшье үргэхэ hаа үргүүжэн, дүтэ ойрын хүршэнэрниш ерэхэ hаа ерүүжэн, — гэжэ дуугараад, hөөргөө эрьелдэхэдэнь, аша хүбүүнэйнь бархирха дуулдаба.

Тэрэнэй гүйжэ ороходонь, Хандамашье hэреэд байгаа hэн. Хоюулан хамhажа байгаад, арай ёохон нарайгаа эдеэлүүлхэншье тэрэ сэргэдэ моритой хүнэй хоолойгоо заhасагаан бууха дуулдаба.

«Тиимэл ха hэн, нэгэн ерэхэ аабза гэжэ hанаал hэм» — гэжэ Осорой бүтүүхэн баярлаhаар байтар, набтархан бээтэй, шал маяа хүлтэй шуран янзын хүн ороод ерэбэ. Тэрэ бүри үүдэнhээ:

— Аа, иимэ юумэн болоо hэн бы!.. Центрhээ ерэжэ ябатарни буу hүрөөд, наашаа гүйлгэбэлби,— гэжэ хэлээд, малгайгаа абажа hугадаа хабшуулан, пеэшэндэ хубсаhаяа дулааасуулна.

Басагатай болобо гүт, али хүбүүтэй гү гэжэ энэ хүн хэдыдээ асууна ааб гээд Осорой хүлеэхэдэ, тэрэнь балай нарай тээшэнь харабашьегүй:

— Осорхай, иихэдээ хүйhыень өөрөө хүндэбэ гээшэ гүт? — гэжэ асууна.

— Эдэниием бү hэрюул! — гэжэ Осор урдаhаань гүбэд гээд, галай зүүн тээ hандайбша татажа,— наашаа hуу! — гэнэ. — Ћаяхан хүнгэрөөд байна, унтаг...

Иигэжэшье хэлээ hаань, айлшан аша тухайнь hонирхобогүй.

— Ћайнууд хадаа болоол даа. Юрэдөө, минии hамган ядажа түрэдэг аад хашартай агша. Одоол болёо аабза гэhэнш хээлитээд лэ байха, — гэжэ тэрэ хэлээд, мал адуун, ажал тухай асуужа эхилбэ.

— Тэдэшни яашаха hэм даа. Харин энэ аша хүбүүтэй болоод байнаб! — гэжэ Осор эжэлэнгүй hайрхаба. — Эрын оронсог нэмэбэ ха... Ши миин бү hуу, тэрэ гүсэтэй сай байна. Энээхэн аарсан тээшэм бү хара, бэридээ халаагааб. Мяха шамда шанаха сүлөөм үгы

— Бараг, бараг... Сай уя... Майдартай уулзаха hанаатай центр ошоhон аад, хүлеэгээлби дээ. — гэжэ Дондог хөөрэнэ, — Үхибүүтэй болоhоноо мэдээдүй байна hэн.

—Ехэ-Тосхон ошоо hэмнай, ерээ бы?..—гэжэ Осорхай гансата бодолгото болоодхино. — Могойто үбhэ шэрэлгэн болохонь ха гү? Тэрэнэй хэрэгээр аймаг ошоо гэлсээ hэмнай.

— Хари... хөөмэгшынгөө сарнуудые бүридхэхөө ерэхэб гэнэл даа.

Дондог унаашан юм. Гурбан паар сарыень Осортоной аяар мүнөө болотор бусаахагүйдэнь, Майдарые зүбшөөhэн байхагүй гэжэ тухайлаашье hаа, өөрынь эсэгэ хадань юумэ дуугараагүй hэн. Тиигээд Майдарайнгаа өрэhэн тухай дуулахадаа, Осорой шаналанги байхадань сарнуудые hамбаашалаа гэжэ ойлгохолоороо:

— Осорхай, үнөөхи сарнуудаа хэзээ табихабта? Али Майдарhаа зүбшөөл абаа hэн гүт? — гэжэ зорёон асууна.

— Үгы ааб даа! Майдар намда унаа үгэхэ юм аал!... — гэжэ тэрэнь сухалтайгаар харюусаба. — Үглөөдэр үшөө унуулыш гэхэ гэжэ байгаа hэм. Тэрэнэй ерээ хада буруу hүрэбэ юм бэшэ гү!..

Иимэ хүбүүн лэ даа! Бүхы ургытынхид сооhоо гансал абаяа бултанhаа ехээр гасадаг. Колхозойнгоо хүгжэхэ бүри гэр байдал тушаагаа hанаагаа зобохоо болижол ябана. Юу бододог бэ гээ?!

Осорой hанаата болонхойшог шэгээ барайхалаар Дондог:

— Осорхай, абгаймнай улаан гүсэ соо нэгэ юумэн байгаа ёhотой даа. Ашатай болоhонойхиитнай.., —гэжэ үг-маг гэбэ. Нэгэ нэгэ аяга ама хүрэхэгүй гүбди?

— Юундэ болохогүй юм!—гэжэ хэлээд, тэрэнь үхэгөө hуулиба. —Дондог, ши нэгэ аргын болоходо, намдаа сараа үгөөрэйл даа. Би Майдарhаа hурахашьегүйб. Модо газаагаа буулгажа абаагүйдэм болёод байна. Гэр хонхойлоод байгаа hаам, эдэ үхибүүдтэ хэрэгтэй юм гү!

— Аргынь бэдэрүүжэлди даа. Хаяа хадхажа hууhан аад, бэе бэедээ туhалхагүй гэжэ яахабиибди! гэжэ Дондогшье нюдэеэ бүри мэхэтэй болгоно.

Хэрэгтэй харюу дуулахадаа, гэрэй эзэн урматайхан боложо, аянууд соо архи хэбэ. Тиигэжэ байхадаа: «Мүнөөдэршье тэрэ сарнуудые унаhамни ехэ. Юрэдөө, бэриеэ hахяад hуугаа hаам тэрэ модон ойдоо хэбтэхэ байгаа!» — гэжэ бодоодхиходоо, нэгэ үдэрөө хииндэ хаянгүй үнжэhэндөө олзуурхаба. Иимэ үдэрэй hүүлээр хэды аяга hүнэйхиие уухадашье яаха юм!

* * *

... Сүлөөгүй хоноhон Осор үүрэй урдуур hуумгашаа дурд гэбэ. Гэнтэ hэрихэдэнь, бэринь үндынхэй багаяа хүхүүлжэ байба. «Янгаргүй шэрхи, hүрхэй бэритэй болобо байнаб. Минии хүгшэн гэжэ түрэhэнэйнгөө hүүлээр долоон хоногто оронhоо буухагүй, ямбалуулжа зобоохо, сүлөөгүйл тохинуулжа байгша hэн, шүдхэршни!—гэжэ бодохо мүртөө hүг харайн үндыбэ.

— Аба, hайнаар хэбтээд унтыт!

— Үгы, үгы... Үнөөхи адуумни... — гээд, тэрэ шандаруутажа эхилhэн пеэшэн руугаа. Удаань носохынь хаража, нойтон сусал хаяба.—Тэдэнээ эрьежэ ерэхэм. Ши хооhоор бү байгаарай...

Малаа эдеэлүүлжэ мордоторнь, гэгээ орошоо hэн. Тиибэшье яаралгүйхэн гэшхэлүүлhээр Бэлшэрэй баруун хушуу орёоходонь үглөөнэй наран зүүн бэеын Хүрилгөөтын хүнхэртэ игаанхай харин тэндэ адууниинь үзэгдэбэгүй. «Үбэр руугаа ороо алтай? Иимэ сэлмэг дулаан hүни хаана ошохо hэм даа»,—гэжэ бодоходонь, центр гүйлгэжэ орохо, ашатай болоhоноо хүнүүдтэ hайрхаха дураниинь хүрэбэ.

Дун сагаан тала hүниингөө нойрhоо hэрижэ ядан, Хара-Үhанай харза тээhээ жабарлуулхадаа бүри бээе хуряашаhан мэтэ. Тиигэбэшье энээхэн намдуу байдал жэгшүүритэйхэнээр Осорой сэдьхэл хүдэлгэжэ, тэрэ морёо шамдуулба. Центр ородог харгыгаар Хүрилгөөтын үбэр хүнхэрэй харагдатар хатаргаба. Тэгэд адууниинь тэндэ байбагүй. Гайхаhандаа харгыhаа гаража зүүлжээ, энэ уулын үбэрөөр ой хүрэтэр гүйлгэбэ.

— Нохойнуудшни эндэхи хагданда ерээгүй хадаа хайшалаа гээшэб?—гэжэ тэрэ моринойнгоо ама татана. Бодолгото болод гэhэнэй удаа үдэшэ орхигшо газартаа ерэжэ мүрынь эрьюулхэдэнь адууниинь ара тээшээ нэбшэгэрээрэ гүйлдэhэн байба.

Осорой досоо гансата харлаба. Хүр хүнгэрэг бута гэшхэн, түрисэлдэжэ ябаад хагшалан ошоhон адуунай мүр харахадань моритой хүндэ намнуулhан шэнги боложо, тэрэ гүйлгэжэрхибэ. Обоо дээрэ ерэхэдэнь, Зүүн-Ургатын эхин багта нэгэ бүлэг адуутаяа Боро азаргань харагдаба. Тиигээд Хүрилгөөтын ара руу доошоо гүйлгэхэдэнь харгын хажуугай шэрэнги соогуур үшөө хэдэн адууhан дайралдажа, тэдэнээ бултыень суглуулаад, Бэлшэрэй үбэрэй налюурта оруулба. Жүhэлхэдэнь гүйгөөшэ Хуань, Ананда Батын хүрин, Майдарай жороо гэхэ мэтэ унаагай хэды морид, наhатай хоёр гүүн дутаба.

— Халагни... Иимэл даа гансаардахада!—гэжэ Осор халаглаад, адуугаа үдэшэ орхигшо газартаа дахин ошобо.

Хара-Үhанай харзаhаа тээ урдуур нэгэ хүн адуундань дүтэлhэн байба. Тэрэниие харахадаа гүйгөөшэ угтажа ерээд лэ баригдаа гээшэ ха.

Ћула бэлшэжэ ябаhан морин хүнэй гарта орохогүй гэжэ оролдодог ааб даа. Теэд Хуа тиимэ бэшэ hэн.

Декабрь hарын янгинама хүйтэн соо тэрэ түрэhэн байгаа. Эхэhээ унан сасуу ябаадхихадань Осор: «Харыт, шүрбэhэлиг гээшэнь! — гэжэ баярлаад: — Дэмы оролдоhон байгаагүй бэшэ гүб!»—гэжэ урда жэлынь Энхэ-Талын зүнай найрта урилдаанда гарагша баруунай томо азаргада гүүгээ табихадаа, зондо харагдаад, наадалуулhанаа hанахадаа: «Байгаарайгтылши!.. Тэрэ энеэдыетнай ханяадан болгохол бэзэб, хүлэгтэй болобоб, харахат!» — гээд, заана hэн. Тиихэдэ уурагаа хүхэтэрнь унагаяа hахяад, тордиhогүй ябадаг болохолоорнь Осорой сайлаха гэжэ гэртээ ошоод, уданшьегүй бусахадань, эхыень шоно барижархёод байhан юм. Тэрэ арьяатантай унаганайнгаа түлөө түрэhэн эсэгэнь бэшэшье hаа, ами бэеэ хайрлангүй наншалдаhан азаргын шуhаа адхара адхарhаар унахада. Үншэрhэн Хуагаа дахадаа орёожо абаа hэн.

(Түгэсхэлынь хожом гараха).

НИИТЫН ХАРАЛГА ЭХИЛБЭ

«Знание» бүлгэмэй республикын эхин организацинуудай хүдэлмэриин ниитын харалга байгша оной августын 1-hээ эхилээ. Энээнэй зорилго юуб гэхэдэ, КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүд болон материалнуудые олониитэдэ гүн гүнзэгыгөөр нэбтэрүүлхын, Буряадай АССР-эй байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе hайн бэлэдхэлтэйгээр угтахын тула, зоной дунда научна болон политическэ эрдэм ухаа дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ «Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудай хүдэлмэри улам hайжаруулха гэhэн юм. Энэ ниитын харалга байгша оной августын 1-hээ 1973 оной январиин 1 болотор үргэлжэлхэ хараатай. Энэ үе соо политическэ болон научна эрдэм ухаа дэлгэрүүлхэ ёhото добтолго болохо юм. «Знание» бүлгэмэй Буряадай организациин правлениин III пленум иимэ тогтоол баталан абаа hэн.

Ниитын харалгын дүнгүүдые хаража үзэхын тулада тусхай комисси байгуулагданхай. «Знание» бүлгэмэй эхин организацинуудай хүдэлмэриин ниитын харалгын дүнгүүд хоёр удаа; нэгэдэхеэ — 1972 оной январиин 10-да, хоёрдохинь — 1973 оной январиин 10-да гаргагдаха юм.

«Знание» бүлгэмэй аймагуудтахи организацинуудай правлени, ниитын харалгын комиссинууд 1972 оной январиин 15-hаа 1973 оной январиин 15 болотор харалгын дүнгүүдэй бүхы материалнуудые харалгын республиканска комиссида эльгээхэ ёhотой.

Лекционно хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан эхин организацинуудые, лекторнүүдые урмашуулха хэмжээнүүд хараалагданхай. Научна болон политическэ эрдэм дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаhан лекторнүүд арбан хоногто Москва хотоор аяншалха путевконуудаар, мүн тусхай литературатай библиотечкээр шагнагдахаар хараалагданхай. Мүн ниитын харалгада эдэбхитэйгээр хабаадагшад—лекторнүүд «Знание» бүлгэмэй республикын организациин правлениин хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаха юм. Богонёор хэлэхэдэ, ниитын энэ харалга үнгэргэхэ дүрим зохёогдожо, эхин организацинуудта эльгээгдэнхэй.

Партиин XXIV съездын материалнуудые олониитын дунда нэбтэрүүлхын, Буряадай автономито республикын 50 жэлэй ойдо түгэс бэлэдхэлтэй ерэхын тулада «Знание» бүлгэмэй эхин организацинууд хүдэлмэреэ улам hайжаруулха, лекционно пропаганда шангадхаха болоно.

Энэ харалгын үедэ уншагдадаг лекцинүүдэй удхые гүн гүнзэгы болгохо, шэхэнэй шэмэг, сэдьхэлэй баяр болохоор лекцинүүдые ханхинаса уншахаар бэеэ зэhэхэ, мэргэжэлээ, эрдэмээ дээшэлүүлхэ, эрэ мэсэеэ хурсадхаха гээшэ хүдөөгэй (гансашье тэндэхи бэшэ даа) эхин организацинуудай лекторнүүдэй нангин уялга мүн.

Хүдөө нютагуудта лекционно хүдэлмэри гуримшаhан нэгэ түсэбэй ёhоор ябуулагдадаг гээшэ ааб даа. Иимэ түсэбыень колхоз, совхозуудай партийна комитедүүд баталдаг. Лекци уншаха түсэбтөө үлхөө холбоо темэнүүдээр олон лекци уншадаг гурим бии болоо. Энэ hайшаалтай байна. Жэшээнь, партиин XXIV съездын материалнуудаар иимэ үлхөө удхатай лекцинүүд уншагдаhан байна, мүнөөшье уншагдана, саашадаашье уншагдаха байhаниинь лабтай.

Лекционно пропагандые оншотойгоор, уран хурсаар ябуулдаг лекторнүүдэй бүлэг нютаг нютагуудта яhала олон даа. Эдэнэр лекцинүүдые уншахадаа техническэ хэрэгсэлнүүд болон бусад харуулан ойлгуулха зүйлнүүдые хэрэглэлсэдэг. Мүн яряанай журнал, асуудал харюугай үдэшэ, тусхай темэдэ зорюулагдаhан, үдэшэ, научно-үйлэдбэриин, экономическа, конференцинүүдые үнгэргэдэг байна. Олон газарта лекторинууд байгуулагданхай яhала hайнаар хүдэлжэ байна.

Мухар-Шэбэрэй Никольск тосхоной лекторнүүдэй эхин организаци, Хяагтын аймагай Харанхы станциин дэргэдэхи нэгэдхэгдэмэл организаци лекционно хүдэлмэри иимээр эмхидхэгшэдэй тоодо ороно. Эдэ тосхонуудта уншагдадаг лекцинүүд удхаараа гүн гүнзэгы, түхэл маягаараа уран хурса байдаг юм.

Политическэ, научна эрдэм ухаа дэлгэрүүлхэ жэл хахадай добтолго эхилбэ. «Знание» бүлгэмэй лекторнүүд бүгэдөөрөө хабаадалсаг лэ.

Ф. МАЛАКШИНОВА,
«Знание» бүлгэмэй республикын организациин референт.

...ани барисаанай барилга

...АНОЙ. (ТАСС). Вьетнамай Де...ратическа Республикын ажа...лда тон шухала удха шанар... хэрэг бүтээгдээ. Иенбай про...нцидахи Тхакбын гидроэлектро...ции промышленна түрүүшын ...үгэбэ. Энэнь вьетнам, совет ...дай коллективэй ажалай ...аг баатаршалга болоно.

...бүри hаяхан лэ Тяй мүрэнэй ...эрье дээгүүр бүтүү шэдхэ ... байhан юм. Мүнөө тэндэ...ажабайдал Тяй мүрэнэй урас...нэнги эршэмтэй түргэнөөр ...н бадаржа байна. Тхакбын ...лай барилгын түүхэ Со...скэ Союзай үзүүлдэг ехэ, то...й туhаламжатай холбоотой. ...эл ушарhаа энэ барилгые, ...дахи бусад олон барилганууд ...ээр, хани барисаанай барил... гэжэ арад зон нэрлэнэ.

ХИЛЫН СААДАГАА

ТЕЛЕФОН ★ ТЕЛЕГРАФ ★ РАДИО

Индира Гандиин мэдүүлгэ

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин Премьер-Министр Индира Ганди Советскэ Союзhаа бусаhан дары иимэ мэдүүлгэ хэблэлдэ тунхаглуулаа. Советскэ Союзда айлшалалгын үрэ дүнгүүдээр хананхай байhанаа тэрээн дотороо элирхэйлбэ. Энэ айлшалалгамни богонихон болзортойшье hаа, тон урагшатай, амжалтатай байгаа. Совет арадтай энэдхэг арадай хани барисаае улам батадхажа шадаhандаа баяртайб гэбэ.

Совет хүтэлбэрилэгшэдтэй Москвада уулзажа, hанал бодолоо зүбшэн хэлсэлгэ ехэ ашатай, үрэтэй байба гэжэ Премьер-Министр тэмдэглээ. Иимэ ябуулга үгэеэ бүри hайнаар ойлголсолгодо, хараа бодолнуудаа hайсаар мэдэлсэхэ ябадалда туhа хүргэнэ. Гүрэнэй ажал ябуулагшадай уулзалга арадуудай хоорондын хани холбооe хүгжөөхэ хэрэгтэ тон шухала удха шанартай гэжэ Индира Ганди тэмдэглээ.

Инди Советскэ Союз хоёрой хоорондын экономическа харилсаа холбоон амжалтатайгаар хүгжэнэ. Энэ холбоон энэдхэг арадта түгэс туhаламжа болохо, саашадаа бүри ехээр бэхижэхэ байха гэжэ найдадагаа элирхэйлэн мэдүүлбэ.

ОАЕ-гэй ДЕЛЕГАЦИИН ЭРИЛТЭ

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Эндэ ерэhэн Африкын нэгэдэхи эмхиин делегаци үндэhэ яhанай илгаа гаргадаг, мүн колониальна политикаяа үргэлжэлүүлжэ байгаа гүрэнүүдтэ туhаламжа хүргэхээ болихо тухайнь эрилтэ США-гай правительствада хэhэн байна. Делегациин Сагаан байшан соо орожо гараhанай hүүлээр ОАЕ-гэй түрүүлэгшэ Моктар Ульд Дадда гэгшэдэ США-гай президент Никсонтэй уулзаhан тухайнь хэдэн асуудал табигдаhан байна. Энэ уулзалга манай эрилтэдэ тодорхой харюу үгтөөгүй гэжэ Дадда хэлээ.

ТЭМСЭЛ ҮРГЭЛЖЭЛhӨӨР

КАРАКАС. (ТАСС). Полициин зэбсэгтэ отрядууд Венесуэлын ниислэлдэхи түбэй университедэй hуралсалай байшангууд худар дахинаа добтолбо. Университедэй газаа, зосоогуур хэдэн часай турша соо буугай hүрэхэ абланууд, нюдэ уhатуулдаг газтай гранатануудай тэhэрэлгэ замхаагүй. Энэ добтолгоhоо уламжалан, 11 студент шархатаhан, 200 гаран хүн баригдажа тушаагдаhан байна.

Венесуэлын студентнэр hүүлэй юhэ hарын турша соо таhалгаряагүй буhалгаалжа байнхай. Мүн гэгээрэлэй талаар үндэhэн хубилалтануудые хэхэ, ажалhаа таргагдаhан багшанарые, hургуулинуудhаа намнагдаhан студентнүүдые хүдэлмэридэнь бусааха гэhэн студентнэрэй эрилтэ Венесуэлын олониитын зүгhөө улам ехээр дэмжэгдэдэг боложо байна.

Патриодуудай добтолго

ХАНОЙ. (ТАСС). Камбоджын патриодууд дайсанай сэрэгүүдтэй амжалтатайгаар тэмсэжэ байна. Патриодууд Прейвенг провинцида сентябриин 21-нэй hүни дайсанай сэрэгүүдэй суглараад байhан газар худар шанга сохилтонуудые хэжэ, тэдэниие ехэ гэмтэл хоролтодо оруулаа.

ПРАВИТЕЛЬСТВЫЕ СҮҮДТЭ ҮГЭБЭ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Худалдаа наймаанай зарим hалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзуудай Нью-Йоркын отделени правительствые сүүдтэ үгэбэ. Хүдэлмэришэдые хүлhэлхэ тухай 1946 оной хуули дүүргэнэгүй гэжэ тэдэнэр правительствые гэмнэнэ. Тэрэ хуулиин ёhоор, ажал хэжэ шадаха, ажал хэхэ хүсэлтэй зониие правительство хүдэлмэреэр хангаха зэргэтэй байгаа. Тиихын орондо Вашингтоной засагаархид хүдэлмэригүйшүүлэй тооe үсөөрүүлхэ бэшэ, харин олошоруулха политика ябуулна гэжэ профсоюзуудай мэдүүлгэ соо хэлэгдэнэ. Республиканска партиин засаг барижа байгаа гурба шахуу жэлэй турша соо хүдэлмэригүйшүүлэй тоо орондо хоёр дахин ехэ болоо. Электро -радиопромышленностиин хүдэлмэришэдэй нэгэдэмэл профсоюзай орган болохо «Ю. Э. Ньюс» газетэ худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдые бүрин дэмжэбэ. Республиканска правительствын ябуулдаг политикаhаа боложо, хүдэлмэригүйшүүлэй тоо США-да 5 миллионhоо үлөө гээд газетэ заана. Тэрээнhээ гадна, ажал хэжэ шадаха 2,5 миллион американецүүд хүдэлмэри оложо ядаад сүхэрэнхэй. Тэдэнэр ажалгүйшүүлэй тоодо оруулагдадаггүй юм. Үшөө 560 шахуу мянган хүдэлмэришэдые саг үргэлжын ажалгүй гэжэ тоолохо болоо hаа, мүнөө США-гай хүн зоной арбанай нэгэниинь ажалгүй hууна.

ПОЛИТИЧЕСКЭ ХЭРЭГЭЭР ХААГДАГШАДЫЕ ХАМГААЛНА

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Вьетнамдахи дайе дары болюулхын түлөө тэмсэдэг американ хэдэ хэдэн ниитын эмхинүүдэй нэгэдэл тусхай мэдүүлгэ тунхаглаа. Политическэ хэрэгээр Америкын ба Урда Вьетнамай түрмэнүүд дотор hуугшадта эсэргүү мүрдэлгэ хюдалгые буруушааhан олониитын жагсаалнууд октябриин 2-то американ түрмэнүүдэй дэргэдэ болохо байна.

Жагсаалда хабаадагшад политическэ хэрэгээр хаагдагшад тушаа хэрзэгы шэрүүнээр хандадаг ябадал болюулха эрилтэ табиhан уряанууд ба плакадуудые барижа гараха юм ха.

Коннектикут штадай Данбери хотодохи федеральна түрмын дэргэдэ болохо жагсаалнууд хамагhаа ехэ байха янзатай. Вьетнамдахи дайе буруушаагшад — аха дүүнэр Берригантан энэ түрмэдэ хаагданхай. Тэрэшэлэн американ эзэрхэг патриот, коммунистка Анджела Дэвисэй hуудаг Калифорниин штадай түрмын дэргэдэ баhал ехэ жагсаал болохо.

Монголой агентствын мэдээсэл

...УЛААН-БААТАР. (ТАСС). КНР-...хамаатай реактивна самолет ...нтябриин 13-най hүни МНР-эй ...ой хилые дабан, ороной га...дээгүүр гүнзэгырэн ниидэжэ ...жалхэ зуураа, мэдэгдээгүй ...аанаар усалда орожо, Хэн...й аймагай оршом унаhан юм ... МОНЦАМЭ агентствын мэ...сэл дотор хэлэгдэнэ.

Тэрэ самолёдой унаhан ба hандарhан газарта юhэн хүнэй халта шатаhан хүүрнүүд, КНР-эй агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэ тус самолёдой хамаатай байhые гэршэлhэн буунууд, документнүүд ба элдэб хэрэгсэлнүүд олдоhон байгаа.

Самолёдой усалтан унаhан газарта ошожо хараха арга КНР-hээ МНР-тэ байдаг посольствын түлөөлэгшэдтэ олгогдоо.

МНР-эй гүрэнэй хилые Хитадай самолёдой дабаhантайнь дашарамдуулан, Монголой тала Хитадай талада буруушаал мэдүүлээ, тусхайта тайлбарилга хэхэ эрилтэ табяа гэжэ мэдээсэл дотор тэмдэглэгдэнэ.

ЗОХЁОЛОЙ ГЕРОЙ— ХОНИШОН БАСАГАН

Һаяын нэгэ үдэшэ Анаагай совхозой гурбадахи отделениин клубта хүн зон олооро сугларанхай байба. Тэдэнэй дунда малшад, механизаторнууд, багшанар, пенсионернүүд, һургуулиин һурагшадшье бии һэн. Энэ үдэшэ республикын мэдээжэ поэтесса Цырен-Дулма Дондоковагай тус совхозой хонишон, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Зоя Жамсаранова тухай бэшэһэн «Байгалаймнай басагадай нэгэн юм даа» гэжэ очеркые «Байгал» журналай нүүдэл редакциин заседани дээрэ зүбшэн хэлсэһэн байна.

Энэ тон һонирхолтой уулзалгые КПСС-эй Хориин райкомой нэгэдэхи секретарь П. М. Павлов нээбэ. Уулзалга дээрэ «Байгал» журналай ахамад редактор А. А. Бальбуров, журналай редакциин хүдэлмэрилэгшэд М. Степанов, В. Намсараев, В. Корнаков, И. Нечаев, В. Каржаубаева, Москвагай уран зохёолшо, оршуулагша Д. Голубков, поэтесса Ц-Д. Дондокова гэгшэд байлсаа.

Поэтесса Ц-Д. Дондокова совхозой суута хонишон Зоя Жамсаранова тухай зохёолоо клубта сугларагшадта уншажа үгөө. Уран зохёолшо энэ зохёолоо бэшэхэдээ, прозо, поэзи, очерк гэһэн жанрнуудые хэрэглэһэн байна. Тиигэжэ гол героиниингаа образые шадамараар зураглан гаргажа шадаа. Зохёол соонь эндэхи нютаг нугануудай, гол горхонуудай, хада уулануудай нэрэнүүдэй дуулдахада, сугларагшад баясан альга ташалгаар угтана.

Поэтессын зохёолоо уншаһанай һүүлээр уулзалгада хабаадагшад өөһэдынгөө һанамжа дурадхалнуудые хэлэбэ. Бултанһаа түрүүлэн совхозой профсоюзай рабочкомой түрүүлэгшэ Д. Цыренова үгэ абажа, совхозоймнай хонишон Зоя Жамсаранова тухай һонирхолтой зохёол бэшэгдэбэ гэжэ хэлээ. Энэнь ехэтэ баясамаар. Шэнэ табан жэлэй түсэб даабари амжалтатай дүүргэхэ хэрэгтэмнай тус зохёол бидэниие улам зоригжуулна. Энэ зохёол гүнзэгы удхатай гэжэ нүхэр Д. Цыренова мэдүүлээ.

Тус зохёол тухай библиотекые даагша Т. Цырендоржиева, эхин һургуулиин багшанар Д. Очирова, Г. Гомбоев, һаалиин фермын бригадир Ж. Базаров болон бусад үгэ хэлэбэ.

Удаань Ц-Д. Дондоковагай шэнэ зохёолой героиня, СССР-эй Верховно Соведэй депутат Зоя Жамсаранова үгэ хэлэхэ зуураа, «Шэнэ табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэхын тула бүхы шадабари, оролдолгоёо гарган хүдэлжэ, олониитэ арадайнгаа этигэл найдабариие харюулхын тула эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллахаб» гэжэ мэдүүлһэн байна.

КПСС-эй Хориин райкомой секретарь Д. Дагбаев уран зохёолшодой иимэ һонирхолтой уулзалга эмхидхэһэнэйнь түлөө «Байгал» журналай редколлегидэ ехэ баясхалан хүргөөд, зохёолшодой саашанхи ажал хүдэлмэридэ ехэ амжалта, иимэрхүү уулзалгануудые үнгэргэжэ байхыень хүсэһэн байха юм.

Уулзалгын түгэсхэлдэ үгэ хэлэһэн «Байгал» журналай ахамад редактор А. А. Бальбуров шэнэ зохёолой удха тушаа сугларагшадай хэлэһэн һанамжа дурадхалнууд хараада абтаха гэжэ мэдүүлбэ.

Ц-Д. Дондоковагай «Байгалаймнай басагадай нэгэн юм даа» гэжэ зохёол «Байгал» журналай энэ жэлэй зургаадахи номерто буряад хэлэн дээрэ толилогдохо юм. Тэрэниие Москвагай уран зохёолшо Д. Голубков оршуулжа, ерэхэ жэлдэ энэ зохёол ород хэлэн дээрэ ном болгон гаргагдахаар хараалагдана.

Ж. БАДМАЕВ,
Б. ЛАЙДАПОВ.

АЛТАН НАМАР

Алтан шара набшаһадай
Аалиханаар газарта унажа,
Амгалан тэнюун намарай
Аглаг дайдаар айлшалжа
Байһан сагта ой соо
Баһаш гоё гэзэшэ даа.

Һиирэнэ эхилһэн шугы соо
Һэрюухэн, намдуухан даа.
Нарихан горхоной эрьедэ
Сагаахан хуһа тэбэрэд лэ,
Намарай сэлмэг үдэрөө
Наммажаар хараналби.

М. СУТУРИНАЙ фото.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- Поэтесса геройтоёо уулзаба.
- Буряадай бэлигтэй зураашан.
- **Уран шүлэгэй долгин.**

Цырендулма ДОНДОГОЙ

УЯНГАТА ДЭБТЭРҺЭЭ

***

Шарахан үбсүүтэй хараасгай
болоод,
Шамдаа хүрэжэ ошоол һаа даа,
Шаханаһан хэлээр дуран
тухайдаа
Шалихал һэм, огто эсэнгүй.
Тэнгэрнин тоонoһоо газар дээрэ
Тэб гэжэ бууһан бэеэрээ,
Тэбхэр ээмдэш гараа
хүргэһөөр,
Тэбэрихэл һэм, хүнһөө
эшэнгүй.
Огторгойн сэнхирые сүмэлөөд,
Орогүй зүүлээ самолёт,
Гараараа даллан үлыһөөр,
Газартаа няалдан үлөө һэм.
Үнөөхил миһэлзээд һайханаар,
Үүлэнэй саанаһаа бултанхаар
Һанан шамаяа досоогоо,
Һанаа алдан зогсоо һэм...

***

Туяатуулжа замыем байхаар
Толомни болыш,
Тулгардаха сагай ерэбэл,
Тулгамни болыш.
Хаража, дахажа ябахаар
Харгымни болыш,
Хагсуу шуурганай үедэ
Халхабшамни болыш.
Омог зүрхэеэ нюугаад,
Ооглоноб шамай,

***

Мэдэнэб даа,
Мэдэнэб һайн —
Минии болохогүйш хэзээшье!
Мэдэжэл байгаад,
Мэнэл юундэ
Мэдэрэлни шамда дутташанаб?
Мэдэнэлби даа,
Мэхээрэйшье зэргээр
Мэлзээгүйш намда,
мэлзээгүйш.
Мэдэһэн мүртөө
Минии сэдьхэлдэ
Мэнэл юуншьеб дуташана.
Шамдал — һанаамни,
Шагаанаб сонхоороо,
Шалатараа хүлеэнэб удаан,

***

Ондоо эхэнэрые һайшаагш...
Орхихогүйш намай.
Самсаяа тайлаад үгэ—
Сагтань угааһуу,
Сабагыень шэнээр эмхир...
Шагта хадаһуу.
Эгсэ дабаанда зорёо һаа...
Этигэлшни болохоб,
Энхэрэл шамда хэрэгтэй...
Эхэшни болохоб!

Шамайе хүлеэнэб,
Шамайе ооглоноб,
Шангаар ооглоноб зүүд...
Дүүрэн шарайта
Дүрыеш хараад,
Дүтэлжэ ошоноб удаан...
Хүсэгдэнэгүйш...
Хүлэйитөө улаһаа
Хүйтэрхэдэ һэринэб...
Үүд...
Харин ши,
Халюунхан талаараа
Хатаргажа ябахадаа
хүл...
Сэдьхэл зүрхэндөө
Сэгнэжэ намаяа
Сээжэдээ дурсана гүш өөр...

***

Хахасажа ошоһоор тэбхэр долоо хоноболши,
Хамаг юумэн шамайе һануулна, яахадааб?
Гэртээ ороходом, дэлгээһэн номшни хэбтэнэ,
Гэшхэлһэн асфальтыеш харанаб, газаа
гарахадаа.
Шэхэндэм ходо дуулдажал байхадал гэнэ
Шэнгэншэг аад, хашангир хоолойшни —урихан.
Элеэ гү, али бүргэд болон хубилаад,
Элинэ гүш, өрой дээрэһээш барихам!
Хахасажа ошоһоор тэбхэр долоо хоноболши,
Хамаг юумэнтэй шамайе холбон һананалби.

Шумууһанаар гэшхэлэн, хэрэлсыдэ хүнэй
түбэр...
Шурд лэ бодожо, үүдэеэ нээгээд хараналби.
Амитанай хэлэнһээ һүрдэхэеэ болиһон хэбэр...
Аняад лэ нюдэеэ, хэзээш уулзахаар бэлэнөө...
Далайншье саана гарая гэжэ хэлэбэлшни,
Дахажа шамайе, хаанаш ошохоор бэлэнби.
Хахасажа ошоһоор тэбхэр долоо хоноболши,
Хамаг юумэн ходол шамайе һануулна...
Намарай тэнгэрниин туулган хүндэ үүлэн
Нангин нёлбоһыем тээгээд, зүүлжээ нүүнэ.

БИИРЭ

БААТАР ХҮНҮҮДЫЕ МАГТАН ДУУЛАГША

1.

ҮНГЭРҺЭН зун Москва хотодо болоһон РСФСР-эй автономито республикануудай уран зураашадай зохёолнуудай выставкын зал соогуур ябахадаа, «Буряадай АССР» гэһэн гаршагтай буланда эжэ эхигүй ерэгдээ һааб даа. Зурагууд эндэ олон.

Түрэл нютагаа үнинэй харaагүй, ошоогүй хүнүүд нэгэ зурагай урда удаан зогсожо байбад. Энэнь юун бэ гэжэ һонирхоһомни. Буряад оронoй уран зурааша Георгий Ефимович Павловай «Һүри» гэһэн зохёол болошобол даа. Харахада—хэмжүүрээр ехэшье бэшэхэн зураг.

...Намар сагай нэгэ үдэр. Бухэли үдэртөө шаража эсэшэһэн наран баруун хойтохи хадануудай орой дээгүүр тонгойжо, дэлюун уужам буряад талыемнай хаража. шэртэжэ хүсэд ханаагүй хэбэртэйгээр яаралгүйхэн улайжа эхилбэ. Талада хон-жэн хаш. Сэл ногоон үбһэнэй һүри үдэшын наранай элшэдэ Магнайгаа аятайханаар табинхай, ямаршьеб томо буха мэтээр хүлзэн хүлзэн байна. Тэрэниие тойруулжа баригдаһан хорёогой шэнэһэн һургааг һаднагуудай һүүдэр ута болонхой. Энэ һүриин хажууда ошоод үзэлши. Үбһыень жажалаад туршалши.

Бүри саана холо, намарай үлэ мэдэгхэн унин соо хаданууд хүхэрэн харагдажа, асари томо гэнжэнүүд мэтээр һубарин саашална. Агаар сэлгеэн. Үдэшын наранай һүүдэр, үдэшын толон хоёрой бэе бэетээ наадаан. Шубуудшье абяагүй болошоо хаш. Эгээл энэ үедэ хаанашьеб нэгэ хүгжэм дуулдаад, үдэшын уянгата аялга ханхинаад ханхинаад замхашаба...

Буряадай АССР-эй арадай уран зурааша, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Георгий Ефимович Павлов ажабайдалай болон зохёохы ажалай ехэ зам гаталһан намтартай. Тэрэнэй бүтээһэн зохёолнуудые тоолохо болоо һаа нилээд олон. Буряад оронoй байгаалиие уран гоёор зураглаһан зохёолнууд, республикын баатар хүнүүдэй портредүүд, арадай түүхээр бэшэгдэһэн зурагууд, театрнуудай сценэнүүдэй шэмэглэлнүүд болон бусад.

Георгий Ефимовичэй намтар тухай богонихоноор дурдая.

Эрхүүгэй областиин Боохон гэжэ һууринда 1909 ондо Георгий Ефимович түрөө һэн. Эрхүүгэй уран зурагай училищи 1931 ондо дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр нүхэр Павлов Улаан-Үдэ хотодо ажалла хаяа ерэбэ.

Георгий Ефимович үшөө тиихэдэ өөрынгөө зохёохы ажалай шэглэлые олоһон хүн байна. Түрэл Буряад оронойнгоо байгаали тон һайн мэдэхэ, хёрхо, уран байһанаа абаһаар лэ харуулаад орхёо һэн. Юумэнэй үнгэ буляалдуулжа, хүнэй нюдэнэй хужарламаар зурагуудые бүтээдэг хүбүүн олоной дунда абаһаар лэ мэдээжэ болоод орхёо бэлэй. Энээндэ жэшээ болгон, нүхэр Павловай тиихэдэ бүтээһэн «Намар», «Улаан-Үдын Шмидтын гудамжа», «В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ поселок» болон бусад зурагуудые нэрлэжэ болоно.

Уран зураг гээшые ойлгохонь хүшэр гээд зарим хүнүүд хэлэдэг. Теэд хүн бүхэндэ ойлгосотой, сэдьхэл зүрхыень хүдэлгэмэ зохёолнуудые бүтээхэ гээшэ тиимэшье амархан бэшэ ааб даа. Хараһан лэ, дайралдаһан лэ юумэеэ шэрэ байнал гээд зурахагүйш. Түрэл дайдынгаа байгаалиие, хажуудаш ажаллажа байһан баатар хүнүүдэй ажалые, хүнэй сэдьхэл бодолой дэлисые, сухаришагүй зориг эрмэлзэлые, илдам налархай зан абариие, ёһо заншалые, баяр, уйдхар, зол жаргалые саарһан, бүд дээрэ уран гоёор гаргахада, ехэхэн бэлиг нэн түрүүндэ хэрэгтэй ха юм. Мүн энээнһээ гадна, ямар аргаар эдэ бүгэдэниие харуулхаб гэһэн ехэ бэдэрэлгын ажал гарадаг шуу.

Георгий Ефимович энээниие тон һайнаар ойлгоо һэн. Теэд ойлгохо бага. Эдэ бүгэдые уран гоё образуудаар дамжуулан, бүхы орьёлоое гаргажа шадаха хэрэгтэй ха юм.

Республикын түрүү хүнүүд, ажалай баатарнуудай портредүүдые уран зурааша бүтээжэ эхилбэ...

Буряадай суута машинист С. Д. Асеевэй портрет. Ажабайдалай хүнгэнбэшэ зам гаталһан, «халуун шулуу һайсахан долёоһон», зоригтой хүн бидэнэй урдаһаа хаража һууна. Зүб даа. Ажал хэжэ альгаая холохо гээд арад зон дэмы хэлсэдэггүй һэмнай. Харин машинист Асеев ямаршье хүндэ хүшэр бэрхэшээлһээ нэгэнтэшье сухаряагүй хүн гээд бидэ абаһаар лэ ойлгонобди.

Түмэр зам... Үдэр һүнигүй түмэр харгы түшэгэнэнэ. Ехэ оронoймнай ажахынуудта, барилганuудта хэрэгтэй ашаа тээһэн составууд хүндөөр уухилалдан үнгэрнэ. Тэдэниие жолоодогшо машинист Асеев мүнөө бидэнэй урдаһаа шэртэнэ. Тэрэнэй баатарлиг ажалые гэршэлһэн олон тоото орден болон медальнууд машинистын үргэн сээжые шэмэглэн яларна. Энэ хүн өөрынгөө ажалда шуһа мяхаараа шунаһан хүн даа. Нюдэнэйнь хараса абаһаар лэ эли бшуу.

РСФСР-эй арадай уран зурааша Ц. С. Сампиловай портрет хадаа Георгий Ефимовичэй айхабтар ехэ амжалта болоно.

Нюдэндөө шэл хэһэн Цыренжаб Сампилович өөрынгөө мастерской соогоо мольбертын урда һууна. Абаһаар хараадхихада, юрыншэг зураг гэхээр. Зүгөөр хараһаар хараһаар байтаршни, уран бэлигтэй, һонор ухаатай, ехэ зурааша хүнэй урдамнай һууһаниинь эли тодо болоно.

...Уран зурааша Павлов нилээд олон зохёол бүтээгээ гэжэ дабтая. Ц. С. Сампиловай нэрэмжэтэ музейдэ ороһон хүнүүд «Чу-фында совет сэрэгүүдэй оролго», «Дайнай харгыгаар», «Агитатор» болон бусадшье тэрэнэй зурагуудые харадаг ёһотой. Эдэ зурагууд юугээрээ хүнэй анхарал татанаб гэхэдэ, сюжедэй талаар ехэ хурса, композицинь һонин байха юм

2.

ҺҮҮЛЭЙ жэлнүүдтэ уран зурааша Г. Е. Павлов түрэл нютагайнгаа ажабайдалда зорюулагдаһан зохёолнуудые бүтээгээ. Жэшээлхэдэ, «Түрүүшын трактор», «1924 он» гэһэн зурагууд.

«Түрүүшын трактор»... Гушаад оноор һаяхан эмхидхэгдэһэн коммунада түрүүшын трактор ерэбэ даа. Энэ гайхалтай, эди шэдитэ машиные хүн бүхэн олон ондоогоор угтана. Олонхи хүнүүдэй—юрын таряашадай нюурнуудта—баярай тэмдэг. Нүгөөдүүлынь эти гэжэ яданги. Бүри саадуулынь сухалтайгаар шэртэнхэй. Зүб даа. Энээхэн зураг соо үгытэй ажалшан арадай, дунда шадалтанай, нюдарган баяшуулай түлөөлэгшэдые эли тодоор харанабди.

«1924 оной январь. Буряад һууринда» гэһэн зураг. Агуу багша Владимир Ильич Ленинэй наһа бараһан тухай гашуудалта мэдээсэл ерэнхэй. Уйдхарта дарагдаһан хүнүүдэй шарайнууд. Тиибэшье һаань, Ленинэй хэрэгые саашань үнэн сэхээр үргэлжэлүүлхэ хүнүүд эдэл гэжэ абаһаар лэ ойлгонобди.

«Түрүүшын трактор», «1924 оной январь. Буряад һууринда» гэһэн зурагуудынь 1964-... онуудта болоһон зональна... кэнүүдтэ табигдаһан юм.

В. И. Ленинэй образые уран... рааша харуулха гэжэ орол... юм. «Газар тухай хөөрэлдөө...» һэн зурагынь энээниие эл... доор гэршэлнэ.

Арад зоной агуу багш... тябрьда хубисхал манд... Коммунис партиие байгуу... Владимир Ильичэй образ эл... доор харуулагдаа.

— Дэлхэйн ажалшан ... агуу багшадаа айхабтар ехэ ... тай байһые уран зурагай хэлэ... рэ харуулхые оролдоо хүн ... гэжэ Г. Е. Павлов хөөрэнэ.

Георгий Ефимович — ... нуудай сценэнүүдые нилээ... мэглэһэн хүн. Үшөө 1940 ... Москвада буряад литерату... лон искусствын декадын бо... үедэ «Баяр» гэһэн хүгжэмт... мын шэмэглэлые нүхэр Па... бүтээгээ. Тэрэнь мүнөө Зүүн ... дуудай соёлой музейдэ, Мос... табяатай байдаг.

Георгий Ефимович уран ... гай нилээд олон выстав... хабаадаа. Мүнөө наhатай... лоо һаа, зохёохы ажал... охин дунда ябана. Энэ хүмна... ряад уран зурагай үндэһэ ... табигшадай нэгэн болохо... болоно бшуу.

Нүхэр Павлов ниитын ... эдэбхитэй хабаадана. Бу... Уран зураашадай холбооно... лениин түрүүлэгшээр нэгэнт... һунгагдаа. Буряад уран зу... хүгжэлтэдэ ехэ габьятай ... найнгаа түлөө орден, меда... даар шагнагданхай.

Түрэл Буряадайнгаа баатар... нүүдые магтан дуулагша, ... тэй уран зурааша Георгий Е... вич Павловта үшөө ехэ ... юрөөе!

С. МАНГАЛОВ...

БААБГАЙ ҺОГООН ХОЁР

Яруунын аймагай Үльдэргын арадай музейн нээлгэдэ хабаатай ушарал

«Баабгай һогоон хоёр хаанаһаа эндэ бии болоод байна гээшэб? Цирк ерээ юм һаа, юундэ клубай үүдэндэ бэшэ юм?..»

Яаража ябаһан аад, һургуулитай зэргэлһэн байшангай үүдэндэ тобойлдогшо ангуудые харахадаа, иигэжэл ойндоо оруулжа үрдеэ бэлэйб. Циркшье гараһан юмгүй, бишье ангууд тушаа хүнһөө асууһан юмгүй, тиигээд лэ тэрэ ушар мартагдашаһан байгаа. Харин хэдэн сагай үнгэрһэн хойно тэдэ амитадтаяа гэхэ юм гү, али тэдэнэйнгээ дүрсэтэй дахин уулзашоо һэм. Тиихэдээ минии нэгэ дахин уулзаад болихо бэшэ, харин оло дахин уулзаха ушартай болооб: юуб гэхэдэ, мүнөөхи баабгай һогоон хоёрни Үльдэргын музейн байгаали, хизаар ороноо шэнжэлхэ таһаг соо зохидоор табяатай байба.

Арадай музейдэ ороһон лэ хүн гансашье баабгай һогоон хоёрые бэшэ, мүн бусад олон ангуудые, шубуудые хараһан үзэһэн байха даа.

Э. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ТААБАРИ

Уужам буряад нютагта
Уряалаар бууһан дангина
Уһа ногоо элбэгтэй
Үргэн талада нойрсобо.
Абгай дангина үглөөгүүр
Аймхай хитүүгээр үндыжэ,
Наранай элшэдэ ёлогоодон,
Набшахан пулаадаа нэмэрбэ.
Хүүгэн бэеэ халхалан,
Хүл дээрээ бодожо,
Ногоон торгон тэрлигээ
Нугаран матаран хэдэрбэ.
Шүрэ һубһан татуургань,
Шэжэр мүнгэн шэмхүүргэнь
Толо татан жэнгирбэ,
Толи дэнзэнь яларба.
Абын ажалша хүбүүндэ
Абгай дангина дурланги,
Абдар ханзаяа уудалжа,
Асарһан бэлэгээ дэлгээбэ.
Хатан дангинын хэшэгтэ
Хамаг зомнай хүртэбэ.
Хуба шарахан абгайе
Хүн бүхэн магтаба
(кукуруза).

Б-М. ДЫШИНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

«Нэгэдэхи хуудаһанда: «Октябриин хубисхалай хүндэлэлдэ» гэһэн ниитэ гаршаг доро информацинууд. «Правда Бурятии» газетын хүдэлмэрилэгшэдэй хэһэн шалгалтын материал. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: В. Алешинагай «Хүтэлбэрилгын ал... үрэ» гэһэн статья. «Белка-Ф... һэльбэн шэнэдхэгдэхэ ёһотой»— А. Пинскерэй статья. Түрэл орон... доторнай. БурАССР-эй Верхо... Соведэй Президиумэй Указ.

Гурбадахи хуудаһанда: О. Да... баевай «Амар мэндэ, премьер...» гэһэн статья. Хилын саанаһаа...

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Субб... тын үдэрэй тусхай хуудаһа... Соносхолнууд.

ЭНХЫР КРАН (3)

МОСКВА ХАРУУЛНА:
13.00 — орон доторхи һонин. 13.05 — композитор Э. Колмановскитой уулзалга. 13.45 — һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 14.35 — волейболоор Европын түрүү һү... ри эээлхын түлөө эхилһэн на... данай түгэсхэл дамжуулагд... 15.25 — «Ирландиин баррик... да» гэһэн гурбадахи дамжуу... га. 15.50 — «Амитадай ажа... дарал» гэһэн дамжуулга. 17.0... — уран һайханай фильм. 18.1... — орон доторхи һонин.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:
18.30 — «Ши орон соогуур аяншалнаш» гэһэн дамжуулга. 19.00 — «Неделя» гэһэн су... ботын үдэрэй программа.

ЯБАГАН ОНТОХОН

ООДОЙ ШҮДХЭР БУУДАБА

Урдын урда сагта үхэр мал, эд зөөригүй, үгытэй ядуу Оодой гэжэ хүн нэгэ нютагта ажаһуугаа һэн ха. Хабарай хахина саг ерэжэ, энэ хүн шүдэндөө торохо эдихэ юумэгүй болоод, үл хоол залгаха тухай бодожо, гайхашаа баран һуутараа, эсэгынгээ амидыдаа абажа ябадаг хуушан хара буугай ханадаа үлгөөтэй байхые хаража, нэгэ бодол түрэбэ. «Эсэгынгээ ангууша абари зангые абаагүйшье һаа, аза талаан туршаад үзэхэ юм байна. Хужарта һууха болоо, нэгэ гүрөөһэхэн буудагдашаха аалам. Мухар талаан болоожо, гүрөөһэ унагаажархёо һаа, хабарай үлэнхэ сагые үнгэргэжэ болохо һэн хаб. Хэбтээд үхэнхаар, ябаад үхэһэн дээрэ гээшэ гү?» гэжэ бодоод, тэрэ хүн абаахайн шүлһөөр хушагдашаһан буу абажа, һахы һалбааг арилгаад, һомолоод, Эреэлжын хужарта ошобо ха.

Үнишье болонгүй, хүрэхэ газартаа хүрөөд, томо нүүлын саана бэеэ нюугаад, хоёр нюдэнэйнгөө шалажа уһан гоожотор үнэгэнэй төөримэ харанхы руу шэртээд һууна. Тэнгэри бүрхэг. Үүлэнэй забһараар нэгэхэшье мүшэн ялалзанагүй.

— Бурхан хаража, нэгэ юумэн орожо ерэхэ аалам, шүдхэршье һаань, хоолойдо орохо нэгэ юумэ шулгалһайб даа, — гэжэ Оодой досоогоо бүтүү шэбэнэн, огторгой өөрэ халта үлыжэ харахадаа, дэлэншэ боргооһоной шэлэ хүзүү, нюурыень абааштай хоротойгоор хазаадхихада, тэсэбэритэйхэн һуужа, шэмээгүйхэнөөр тэдэниие үргөөжэ, муу боро дэгэлээрээ толгойгоо бүтүүлнэ.

Оодой нилээд удаан һууба ха. Нилээд орой болоо хэбэртэй. Тииһээр байтар, ойро дүтэхэнэ модоной набшаһан һаршаганаад абаба.

— Ухайш даа, хөөрхышни ерэбэ ха юм,— гээд, буугаа хасартаа абажа, нюдэеэ үзүүрлэн бүхыхэ үедэнь хажуудань модоной мүшэр аргагүй ехээр хүдэлжэ, ара тээһээнь нэгэ юумэн толгойень пүс гэтэр сохижорхихо мүртөө, муу боро хүдэһэн дэгэлыень абаад гүйжэрхибэ.

Ухаангүй ехээр сошоһон Оодой һууридаа обогод гээд, ошоһон дэгэлэйнгээ хойноһоо өөрөөшье мэдэнгүй, буугаа шагаагаад, шабхыень даража мэдэбэ. Буугай абяан харанхы һүниие һэреэжэ, Оодойшье һуга харайн бодоод, гэр хүрэтэрөө амяа абангүй гүйжэ ерэһээр, богоһо дээрээ алдалан унашалай. Һүүлдэнь үдэр болоһон хойно хүн зондо:

— Битнай Эреэлжын хужарта шүдхэр буудажархёоб. Эреэлжэдэ 2-3 салдаган үхибүүд гүйлдэдэг, бархиралдадаг юм гэжэ Гамбал бөөгэй хэлэдэгынь ехэл зүб байгаа байна. Үнэншөөгүй һаа, ошожо харагты,—гэжэ хоёр нюдэеэ улхархай соогоо бэлтэлзүүлэн, ехээр айһан, сошоһонһоо шэбэнэжэ, зальбаржа байжа хэлэбэ ха.

Хүн зон гайхалаа баража, үхэһэн шүдхэр хайшаа байдаг юм, үрөөһэншье нюдөөрөө харая гэлдээд, Оодойгоо дахуулан, Эреэлжын хужар ошобод ха. Тэндэ ерээд хүнүүдэй харахадань, юуншье үгы. Харин шүдхэрэй оронло боро хүдэһэн дэгэлдэнь һабараараа багса бажуулдашаһан томо гэгшын шара шубуун үхэшоод хэбтээ гэлсэдэг.

Д. ДАМБИЕВ.

Редакторай орлогш...
М. Н. НИМАЕ...

Манай адрес, телефон...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Лени... 35. Телефоны: редактора—54-54, приемная—54-93, ... редактора—68-08, зам. ре... тора—62-62, ответ. секрет...—50-52, зам. ответ. секрет...—66-76, отделы: парти... жизни —60-91, сельского х... зяйства—64-36, 63-86, про... ганды и агитации—56-23, п... мышленности и строител... —61-35, советского строит... ства и быта—69-58, культ... и школ—60-21, писем и ... селькоров—67-81, информац... —34-05, общественная пр... ная—56-62, машинное бюро... 57-63, фотолаборатори... 33-61.

Н-04574. Заказ № 107...